

Četvrtak, 24. april 2008. godine
Svedoci: Andrew Leslie i Mile Sovilj
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 09.02 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, molim vas da najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Gotovine, Čermaka i Markača.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine poslužitelju, molim vas uvedite svedoka u sudnicu. A možda u međuvremenu mogu da se obratim stranama. Obično ako Pretresno veće želi da sazna nešto od svedoka, pita svedoka. Međutim, pitanje koje je juče pokrenuto je pitanje takvo da Pretresno veće u ovoj fazi postupka još nema sve informacije na raspolaganju i zbog toga je tražilo pomoć strana kako bi ispitivanje ovog svedoka na tu temu bilo efikasno. Dakle, mi smo od strana zatražili informacije koje su nam se učinile relevantnim. Ja sam obavešten, ispravite me ako grešim, da je juče došlo do razgovora između strana i rezultat je taj da ćete vi, gospodine Kehoe, izvoditi dokaze u vezi s ovim svedokom.

ADVOKAT KEHOE: Da, Časni Sude, ja sam sinoć ponovo pročitao vaše komentare. I sada ću da postavljam pitanja o legitimnim ciljevima.

SUDIJA ORIE: Naravno, kada je reč o legitimnim ciljevima, treba da bude sasvim jasno, ja sam upotrebio te reči da bih naglasio šta je tema, ali ne tražim neku dugu debatu o tome da bi se tačno videlo šta je legitimni cilj teoretski, već činjenično, koji su to objekti.

ADVOKAT KEHOE: U redu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Ovde je reč o osobi koja ima ta saznanja i koja može da kaže da li su ciljevi bili vojni ili nisu bili vojni, da li su bili legitimni ili ne, kako bismo mi na kraju mogli da donesemo odluku o tome.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Dobro jutro, gospodine Leslie. Izvinjavam se što sam nastavio da govorim o jednom drugom pitanju dok ste vi ulazili u sudnicu. Želeo bih da vas podsetim da ste i dalje pod zakletvom koju ste dali na početku svog svedočenja i

možda ste juče primetili, ima još nekoliko pitanja koja treba da se razmotre i zbog toga će vas ispitivati gospodin Kehoe, ne kažem "unakrsno ispitivati", već ispitivati.

ADVOKAT KEHOE: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Kehoe.

svedok: Andrew Leslie

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE – NASTAVAK

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dobro jutro, generale. Krenućemo s pitanjima koje je u stvari pokrenulo Pretresno veće juče. Molim da se na ekranu prikaže dokument koji nosi oznaku 1D170390. Da li je na ekranu? A, jeste. Generale, molim vas pogledajte ovaj dokument da biste se orijentisali. Hteo bih da vam postavim nekoliko pitanja u vezi s tim. Orijeentišite se prema bazi UN-a koja je u dnu ove fotografije.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Hvala.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste se orijentisali?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, apsolutno. Izvinite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hteo sam samo da vam dam malo vremena da to uradite.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Hvala.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, u vašoj prvoj izjavi koja je dokazni predmet Tužilaštva P84, identifikovali ste dve lokacije kao legitimne vojne ciljeve. To je bio Štab Severnodalmatinskog korpusa i Ministarstva odbrane RSK. Ako pogledamo te oznake kao A1 i B1, složićete se sa mnom da je severna kasarna u kojoj je bio Dalmatinski korpus – A1, a Štab RSK je B1, je li tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Molim da pogledamo sledeći slajd. Generale, u vašoj izjavi iz 1996. godine naveli ste i dodatne ciljeve koje ćemo sada razmotriti, a da bi bilo jasno, oznaka "plus" pored opisa su u stvari oznake koje sam ja uzeo sebi slobodu da dodam na ovom konkretnom slajdu. Ako nema te oznake "plus", znači da je pokriven sledećim slajdom. Videćete, na primer, prva plava kućica gde piše "severna kasarna", to je ono što ste vi obeležili u prethodnoj izjavi, i na prethodnom slajdu. Da li shvatate metodologiju, gospodine?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako možemo sada da pogledamo ove konkretne stavke u vašoj izjavi, vi ste identifikovali nekoliko objekata kao mete. Da pogledamo sada ovu B kućicu, to je u ovom svetlijem području koje je zaokruženo, vi ste identifikovali zgradu Skupštine koja je označena kao B8, zatim Policijsku stanicu

Knin kao B10. To je negde prema centru stranice. I na isti način ste obeležili utvrđene artiljerijske položaje, sada prelazimo na ovu crvenu kućicu, a to je u donjem levom uglu blizu zelene kućice, obeleženo je slovom C3. I takođe skladište, odmah pored železničke stanice, obeleženo kao D2. I konačno, identifikovali ste železničku stanicu, šine i slično, slovom E8. Da li je to tačna procena ciljeva koje ste vi pomenuli u vašoj izjavi do danas?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da li bih mogao da dobijem kopiju svoje izjave kako bih mogao da vidim da li mogu da pratim i da odgovaram na najbolji mogući način?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Svakako. Zamoliću za pomoć poslužitelja. Ovo je vaša izjava od 1. marta 1996. godine, generale. I ja vam pokazujem stranu koja na vrhu ima broj 00527690.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Hvala vam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Možete to proveriti, generale, i uporediti to sa kružićima na mapi da bismo bili sigurni da smo ih tačno uneli na lokacijama na koje ste vi mislili kada ste davali ovu izjavu.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Hvala.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada ste pogledali te konkretne oznake, da li je to ono na šta ste vi mislili?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, jeste. Jedini razlog zašto sam tražio da budemo malo konkretniji je što nisam mogao da se setim da li je tačna lokacija oznake C3, da li je to bilo mesto na kojem je bilo protivavionsko naoružanje pobunjenih Srba, ali jeste.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Sada prelazimo na sledeći slajd. Generale, reći ću vam da je to jedan niz objekata koje ćemo obraditi kroz pitanja. To nije u vašoj izjavi, tako da ne gledate izjavu, to su neke druge stvari. Ako pogledamo sledeći slajd, ove oznake "plus" pored različitih lokacija, to su sada ti objekti koje ćemo pogledati. Da, u redu je. Izvinjavam se, malo sam poranio. Da pogledamo sada A2 u centru ovog slajda. A2 je zaokruženo. I to je bila kasarna poznata pod imenom *Senjak*, kasarna Vojske RSK, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da li je to objekat u kojem su živele porodice oficira?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je bila vojna kasarna Vojske RSK, i kao što vidite, bila je u centru grada. Da li vam je to poznato?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, ali ja mislim, možete me ispraviti, izvinite ako grešim, mislim da su tu živele porodice oficira Vojske RSK.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Da sada pređemo na A3. To je bliže vama, to je bio još jedan objekat Vojske RSK, odmah pored vas, je li tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako sada pogledamo sasvim gore, A4, srednja škola. Da li vidite to na vrhu?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Vidim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je bio garnizon jedinice Vojske RSK u srednjoj školi, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ja sam proveo pet meseci u Kninu i nije mi poznato da je bilo bilo kakvih vojnih aktivnosti u toj školi, i zaista bih želeo da vidim bilo kakve dokaze o tome pre nego što potvrdim ili opovrgnem vašu tvrdnju.

SUDIJA ORIE: Mi smo ti koji procenjujemo dokaze koji se iznose. Vas samo pitamo da li znate ili, izgleda, ne znate. Pretpostavljam da vi u vašoj profesiji ponekad tražite od ljudi da vam donesu informacije i da vi o tome prosuđujete, ali ovde smo mi zainteresovani za informacije, za ono što vi znate, a ne za vašu procenu na osnovu dokaza koji bi vam bili predstavljeni.

SVEDOK LESLIE: Razumem.

SUDIJA ORIE: Nastavite.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Nije mi to bilo poznato.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste tokom dana razgovarali sa gospodinom Dreyerom 4.-og kada je on otišao da evakuise osoblje UN-a, da li se sećate?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Žao mi je, ne sećam se. Siguran sam da sam razgovarao, ali se ne sećam pojedinosti.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vam je rekao da je Vojska RSK imala minobacač koji se nalazio pored srednje škole?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne sećam se tog razgovora.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Možemo sada ponovo da pogledamo dole lokaciju obeleženu sa A5. To je bilo mesto gde se nalazila specijalna policija Vojske RSK. Pre nego što vidimo tu lokaciju, da li vam je, kada je reč o srednjoj školi, poznat koncept dvojne upotrebe objekata kada govorimo o ciljevima?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ispravite me ako grešim, ali kada pogledate neku zgradu ili metu koja bi u normalnim okolnostima mogla da bude civilni, a mogla bi da bude i vojni objekat, i morate da donesete odluku, na primer reč je o srednjoj školi, vi ne znate za šta se koristi jer se pored nje nalazi minobacač?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada da pogledamo A5 što je specijalna policija. Da li vam je poznata ta lokacija kao mesto na kojem je bila smeštena specijalna policija?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Na osnovu onoga što mogu da vidim na karti, postojala je policijska stanica u tom području.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Policija u bivšoj Jugoslaviji je često imala i borbene funkcije, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da pogledamo sada sledeću stranu. Mislim da sam sa ovim završio.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, da bismo izbegli bilo kakvu dalju zabunu, želim da kažem da mi želimo da znamo čega se svedok seća i šta zna, naravno to vas ne sprečava da osvežite njegovo pamćenje, ali to je nešto sasvim drugačije od izvođenja dokaza. Podsećanje svedoka je dozvoljeno, kao što je oduvek bilo. Izvolite nastavite.

ADVOKAT KEHOE: U redu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, kao što vidite, ove oznake "plus" u koloni *Budući* pod zaglavljem "Komandovanje i rukovođenje", B2 je objekat poznat pod nazivom *Stara bolnica*. Da li se sećate da je deo Ministarstva odbrane bio na toj lokaciji?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ne sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: B3 je starački dom. Da li znate da su tu bili smešteni oficiri Vojske RSK?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne. Izvinjavam se, poznato mi je da su oficiri i njihove porodice živeli u objektu koji je približno kod tog kruga na ovoj karti, tako da delimično znam to.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A to bi bilo B3?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, za oficire i njihove porodice.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali ranije ste rekli da su oficiri i njihove porodice bili u objektu A2?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, bilo je mnogo objekata koji su korišteni za smeštaj oficira i njihovih porodica.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. A B4, sećate se da je tamo stanovao predsednik Martić?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: B5, na desnoj strani, sećate li se da se tamo nalazio Štab službe bezbednosti Republike Srpske Krajine?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tamo je takođe bilo jedno skladište i jedan železnički objekat, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: To je bilo železničko raskršće.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. B6, izvan grada. Da li se sećate da je tamo bio njihov centar za vezu?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A B7, telegrafski i poštanski centar, negde na pola puta do centra grada?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Koliko se sećam, to je bila lokacija gde se nalazila pošta. Dakle, odgovor je delimično da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: B8, deo kompleksa zgrada skupštine, tamo je bila i Televizija RSK, da li se toga sećate?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: B9, na desno od centra grada, tamo je bila *Elektrodistribucija*, zar ne? Ako se sećate.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, žao mi je, ne sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale...

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ne sećam se toga, žao mi je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, mislim da Pretresno veće želi da čuje samo ono čega se sećate. Preći ćemo sada na sledeću mapu na kojoj su obeležene protivavionske jedinice Vojske RSK. Generale, razgovaraćemo o stvarima koji se nalaze u crvenom kvadratu desno, i isto to možete videti zaokruženo i masnim slovima, počinje sa C1. Štab protivavionske artiljerije, sećate li se toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: C2, položaj protiv-vazdušne odbrane, sećate li se toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Sećam se da je bilo nekih sistema za protiv-vazdušnu odbranu u tom području. Prihvatam preciznost kojom vi to definišite na karti. Dakle, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Mislim da smo već razgovorali o C3 bliže dnu karte. Sada bih prešao na C4.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Oprostite, ne vidim C4.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To bi trebalo da bude prema dnu karte. Evo ga. Sećam se da sam to video sinoć. To je bio položaj protiv-vazdušne odbrane koji je bio doslovno odmah iza sedišta Sektora Jug, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, i to je bio značajan protiv-vazdušni objekat koji je pokrивao određeno područje, bio je vrlo složen i imao je puno oružanih sistema.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pređimo sada na sledeći dokument. Kvadrat o kojem ćemo razgovarati je roze boje, naslovljen je sa "Vojna industrija RSK i skladišta". D1 u centru strane je fabrika *Tvik*. Da li se sećate toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: D3 je fabrika *Kninjanka* i njeno skladište. Da li se toga sećate?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Prema gore bi trebalo da bude D4, i to je odmah pored reke Krke, ako vidite ovo veliko područje koje je zaokruženo na levoj strani.

Sećate li se toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tamo se nalazio niz vojnih skladišta raspoređenih duž celog tog zaokruženog područja D4. Sećate se toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Mislim da smo s tim završili. Preći ćemo na sledeću kartu: Transportna infrastruktura i načini kretanja. Generale, biće nam potrebno nešto strpljenja da kroz sve ovo pređemo, jer su brojevi preko cele karte. U kvadratu oni su poređani jedan za drugim, ali na karti su razbacani, tako da će nam trebati vremena da sve to prođemo. Gledajući od železničke pruge, sada govorimo o E1, to je bio jedan železnički tunel.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, da li me pitate da li se toga sećam ili da li znam da ih je vojska koristila?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pitam vas da li ste znali za njih.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Oprostite. Da, znao sam za njih.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I tamo je bio taj tunel. Da li ga se sećate?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Nikada ga nisam fizički video, ali znali smo da postoji sistem tunela negde u tom regionu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E2, ako idemo od E1, tamo prolazi železnička pruga – E3, zatim tunel, i dolazimo do E2. Da li se toga sećate?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne sećam tačno, ali znam da je postojao sistem tunela u tom području.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kad smo kod ovoga, postojao je sistem železničkih šina, ako pogledamo E4 nešto dalje, tamo su šine, koje se nastavljaju i u E5?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Koliko se sećam, to su bile šine.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako pogledamo isto to na dnu strane: E6?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Još šina. A E7 pored E2 prema sredini strane, tamo je bio jedan železnički i putni nadvožnjak, zar ne? Da li se sećate toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, E8, ono o čemu smo ranije razgovarali, to je glavna železnička stanica. E9, izvinjavam se, odmah pored E6, sećate se da je tamo bila lokacija za železničko održavanje?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ne sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. E10, da li se sećate da je tamo bio železnički most?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E11 je takođe jedan železnički most?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Taj železnički most koristio se i za druge svrhe, ne samo za vozove. Ali, odgovor je da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E12 je bio heliodrom Vojske RSK. Da li se sećate da su fudbalski teren pretvorili u heliodrom?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ne sećam se da je Vojska RSK fudbalski teren pretvorila u heliodrom, ali znam da su povremeno helikopteri sletali na područje koje ste vi zaokružili kao E8.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Idemo sada na E13, to je bilo glavno raskršće u centru Knina. Da li se sećate toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je, sećate se, jedan tranzitni put koji vodi u razne smerove van Knina i u Knin?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Sećam se.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E14...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, samo trenutak. Na početku svog svedočenja, mislim da ste dva puta pominjali kružni tok. Da li ,ste na to mislili tada, moram da pronađem tačno šta ste rekli, ali sećam se da ste to pominjali?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, gospodine.

SUDIJA ORIE: Hvala. Izvolite nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E14, gospodine, to je most, prilično blizu kasarne UN. Tamo se nalazio jedan most, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Poslednje što imamo ovde je E15, to je još jedan nadvožnjak. Da li se sećate toga?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ali ne sporim da bi tamo mogao da bude nekakav nadvožnjak.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, shvatam da se radi samo o vašem pamćenju. Idemo na sledeću kartu da to spojimo sa ovim što smo do sada pogledali. Pored onih stvari za koje ste rekli da ih se ne sećate, pitao bih vas da li se to otprilike poklapa sa različitim područjima koja su prikazana na kartama o kojima smo do sada raspravljali?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE: Samo jedan trenutak, časni Sude.

(Obrana se savetuje)

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, nemam više pitanja za svedoka u vezi s ovim. I hteo bih da ponudim ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Ovo je niz fotografija, pretpostavljam da je to snimljeno u elektronskom sistemu sudnice?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, da li imate prigovor?

TUŽILAC TIGER: Mislim da ne, časni Sude. Voleo bih da pogledam legende i sve što tamo piše, ali u principu nemam prigovora, mada nisam stigao da proučim detaljno.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda, gospodine Tieger, pretpostavljam da to možete uraditi do ponedeljka?

TUŽILAC TIEGER: Svakako, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Čak iako danas kasnije uradite, nadam se da ćete moći da nam potvrdite da li ovo što se nalazi na fotografijama odgovara stvarnosti, posebno u vezi s onim što smo već ranije videli, i onda će to značiti da ćemo odmah moći da se pozabavimo ovim dokaznim predmetom. Gospodine sekretare, ovo ćemo za sad obeležiti za identifikaciju.

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane D131 obeležen za identifikaciju, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Tieger, da li imate dodatnih pitanja?

TUŽILAC TIEGER: Da, časni Sude. Hvala.

TUŽILAC TIEGER: DODATNO ISPITIVANJE

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Generale Leslie, uobličio bih svoja pitanja tako da ne moramo nužno da prolazimo svaki od dokumenata koji ste upravo videli, iako ćemo možda morati da se vratimo na neke od njih. Kao prvo, dozvolite mi da vas pitam, gledajući poslednji dokument koji smo videli, poslednju stranu dokaznog predmeta: da li ste primetili korigovanu vatru 4. i 5. avgusta na područjima koja nisu označena crvenom bojom ovde?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Da li možete da pokažete gde bi to bilo?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da li može da se uveća središnji kvadrant? Gospodine, ne znam da li je moje pitanje prikladno, ali kada kažete u područjima označenim crvenom bojom, na primer, ako pogledamo deo koji pokriva železničku stanicu i same šine, to je nekih dva metra u širinu, ali taj deo terena je dugačak nekih 600 do 700 metara. Da li to uključuju i ciljeve unutar tog okvira?

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Mislim da ste u pravu - da se to podrazumeva zbog načina na koji sam postavio pitanje, ali hvala vam na tome što ste tražili razjašnjenje i mislim da i Pretresno veće to ceni. Dakle, ako bi...

SUDIJA ORIE: Niste vi nužno ograničeni time kako je gospodin Kehoe obeležio područje. To jest, ako ste rekli da ako železnički objekat ne spada konkretno u oblik obeležen na karti, onda možete to da nam objasnite i uključite u svoj odgovor i ciljeve koji po vašem mišljenju nisu pokriveni opisom koji ste ranije dali.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Hvala. Većina ciljeva je označena u ovim delovima terena, ali mnogi se nalaze i izvan toga. Molim da se fokusiramo na središnji blok. U redu. Da li mogu da predložim da promenimo boju olovke?

SUDIJA ORIE: Boje imaju određeno značenje. Plavo je uneseno na zahtev Odbrane. Mislim da sada imate drugu boju u svojoj ruci.

TUŽILAC TIEGER: Ako ima bilo kakvih problema da se vidi, siguran sam da se to može popraviti na neki način. Ali kao što je i sudija rekao, postoji određen protokol u upotrebi boja.

ADVOKAT KEHOE: Predložio bih da se vratimo na dokazni predmet Tužilaštva P62 što je sama karta, i možda će onda biti lakše.

TUŽILAC TIEGER: U svrhu ovog pitanja, mislim da je to više...

ADVOKAT KEHOE: Kako god.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Protivno protokolu, poslužitelj je donekle promenio boje, tako da nemamo istu crvenu boju kao što je na karti. Ako ne budemo mogli da vidimo, pronaći ćemo drugi način da rešimo taj problem.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Vezano za ova područja, moje sećanje nije dovoljno krepko da bih mogao da dam preciznu lokaciju na kojoj sam video ono što mislim da je korekcija vatre. Gospodine, koliko mogu da se setim, ovo su uopšteno područja za koja mislim da sam video da je izvršena korekcija vatre, a to ne mora nužno da se poklapa sa područjima koja je zastupnik Odbrane označio. Hteo sam još nešto da kažem o proceni vidljivosti, ali, oprostite, zaustaviću se ovde.

TUŽILAC TIEGER: Samo da razjasnimo. Kada kažete "korigovana vatra" ili "podešena vatra", da li to znači da je došlo do korekcije vatre prema stambenom naselju što je suprotno od procesa korekcije vatre...

ADVOKAT KEHOE: Oprostite.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Ulažem prigovor na sugestivno pitanje. Ako se postavlja konkretno pitanje, onda...

SUDIJA ORIE: Pitanje bi moglo biti: ako je podešen pravac vatre, da li je podešen, da li je podešen prema potencijalnoj vojnoj meti, a ako nije, onda u kom pravcu? Onda je to neutralno formulisano. Ali mislim da je jasno šta bi gospodin Tieger i šta bi Pretresno veće želelo da sazna od vas. Da li na osnovu svog iskustva možete da objasnite da se ta korekcija vatre kretala prema bilo kojem od ovih područja označenih crvenom bojom ili niste mogli da primetite da je to urađeno u tom pravcu?

SVEDOK LESLIE: Bilo je nekih slučajeva u kojima vatra koja je podešena ili je bila u procesu korigovanja, nije ispaljena, što je logično ukazivalo na to da je vatra pomerena prema područjima koje je označila Odbrana.

SUDIJA ORIE: Ja sam malo zbunjen. Vi ste nešto napisali rukom pri vrhu, a taj vaš rukopis mi izgleda loš kao i moj. Da li možete da mi objasnite šta je to?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ja sam napisao "procena". A razlog što ne mogu da budem precizniji je što sam to posmatrao sa dva položaja iz štaba Sektora Jug. Jedan položaj je balkon koji je preko puta moje kancelarije, a drugi je sa helikopterska platforma koja je nešto izdignutija, a linija krovova koja se vidi sa oba ta mesta razlikuje se u zavisnosti od visine sa koje se gleda. Video se niz krovova sa obe lokacije zavisno od različitog uzvišenja. I sa te helikopterske platforme mogle su se videti eksplozije koje su razbijale te redove krovova, video se gusti sivi dim koji se dizao od ruševina, ali je teško s preciznošću reći gde je taj projektil pao sa sigurnošću od par stotina metara. Tako da ne želim da Pretresno veće navedem na pogrešan trag svojim odgovorom.

SUDIJA ORIE: Hvala.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, ako bih mogao u vezi sa ovim komentarom, ne znam da je to ušlo u transkript, ali general je dodao jedan kvadrat u to područje kada je govorio o tome.

SUDIJA ORIE: Da, on je dodao kvadrat. Jedno tehničko pitanje, gospodine sekretare. Da li je ovo gornje područje koje je obeleženo ušlo u dokazni predmet koji je snimljen? Da. To je dakle čitava slika. Pošto izlazi malo iz same fotografije snimljene iz vazduha. Izvolite nastavite, gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Hvala, časni Sude.

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Generale, dozvolite da vam postavim sledeće pitanje, a onda ću utvrditi u kojoj meri treba da zalazimo u pojedine identifikovane lokacije koje su označene na ovom dokazu pred vama. Kao prvo, tu je niz lokacija koje su vam pokazane i sa kojima, rekli ste, niste upoznati. Kada je reč o onim lokacijama za koje znate, da li su sve one, koliko se sećate, korišćene od strane vojske neposredno pre 4. avgusta i da li su služile u vojne svrhe Vojske RSK, i ako jesu, ako je vojska koristila te objekte, na koji način ih je koristila?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Nije mi poznato, gospodine, nije mi poznato kakva je bila upotreba tih objekata koje je obeležila Odbrana, u smislu korišćenja u vojne svrhe.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, možda ću se vratiti na to posle nekih dodatnih pitanja, i takođe bih želeo da Pretresno veće to zna, ako Pretresno veće želi da se vrati na te lokacije, ali bih sada nastavio i možda se vratio na pojedinačne lokacije.

SUDIJA ORIE: Možda mi prethodni odgovor nije sasvim jasan. Vi ste rekli: "Nije mi poznata upotreba tih objekata kako ih je označila Odbrana, u smislu korišćenja u vojne svrhe". Imamo ovde različite objekte, na primer, železnički kompleks, ako imate voz čak na udaljenosti od 25 km odatle, postoji naravno mogućnost da se taj objekat koristi u vojne svrhe. Naravno, ako govorimo o kasarnama, one su korišćene ili nisu korišćene, ili su korišćene na određen način kao što ste ranije nagovestili, možda za smeštaj osoblja i njihovih porodica. Dakle, vaš odgovor nije sasvim jasan. Tamo gde vi kažete da je bila artiljerijska baterija, onda barem imamo utisak da je reč o aktivnoj bateriji. Da li možete da probate da nam date drugačiji utisak nego u prethodnom odgovoru, dakle šta je bilo aktivno ili nije, jer ako bismo krenuli duž železničke pruge i ako se recimo uništi deo pruge, onda ne postoji neka velika vojna potreba da se šine unište i na udaljenosti od 100 metara, osim ako to nisu šine koje idu u nekom drugom pravcu? Možda sada previše zalazimo u detalje, ali recite nam koliko ste vi bili upoznati sa aktivnom vojnom upotrebom tih objekata?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, gospodine. Ono što ja zovem Štabom Severnodalmatinskog korpusa, mogu i da obeležim ako želite?

SUDIJA ORIE: Samo se pitam koliko već toga imamo na ovoj fotografiji, ako nastavimo da obeležavamo. Možda da se vratimo unazad. Da prvo snimimo ovu, a onda da uzmemo novu u koju biste uneli oznake o kojima nam sad govorite. Gospodine sekretare, koji će ovo biti dokazni predmet?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva P85 obeležen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P85. Ima li prigovora?

ADVOKAT KEHOE: Ne, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P85 uvodi se u spis. Da se sada vratimo na dokument. Ne možemo promeniti *zoom* kada jednom počnete sa unošenjem oznaka. Da li je ovo dovoljno zumirana fotografija, da li je potrebno da bude uvećana ili umanjena?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ako bih mogao da predložim da pogledamo onaj slajd koji je Odbrana prikazala sa sedam kategorija koje sam ja pomenuo u svojoj izjavi od 1. marta.

SUDIJA ORIE: To bi onda bio poslednji, ne poslednji...

ADVOKAT KEHOE: Ne, to je drugi slajd.

SUDIJA ORIE: Dakle, drugi slajd iz serije.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, da bi bilo jasno, to je kombinacija i meta koje ste, generale, pomenuli u izjavi od 12. aprila 1995. godine i meta koje ste pomenuli u izjavi pred vama.

SVEDOK LESLIE: Hvala.

SUDIJA ORIE: Evo, tu su kategorije. Možda možemo njima da se pozabavimo.

ADVOKAT KEHOE: Samo jedna ispravka, časni Sude. Rekao sam 12. april, a radi se o 12. avgustu 1995. godine. Izvinjavam se, generale.

SUDIJA ORIE: Dakle, da se prvo koncentrišemo na baze trupa i kasarne.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, gospodine. Pored Štaba specijalne policije u ovom regionu, ovo su jedini objekti za koje sam znao da su korišćeni u vojne svrhe u periodu pre i na dan 4. avgusta.

SUDIJA ORIE: Da. Nekoliko slajdova dalje, imamo potpuniju sliku svih objekata u svim kategorijama. Možemo li sada preći na slajd, mislim da je tri ili četiri slajda dalje.

ADVOKAT KEHOE: Samo da pomognem Pretresnom veću.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KEHOE: Mi smo ih sledili postupno.

SUDIJA ORIE: Da, ali kada se sada osvrnemo na njih, treba nam onaj koji ima najviše detalja, da bismo imali potpunu sliku. Dakle, ovde govorimo o dve baze i kasarne, a hteli bismo da vidimo sve spomenute baze i kasarne, tako da znamo o čemu govorimo.

ADVOKAT KEHOE: Mislim da se sve baze i kasarne pominju u...

SUDIJA ORIE: Ne, govorimo o svim kategorijama.

ADVOKAT KEHOE: To bi onda bio onaj slajd o kojem smo upravo govorili. Možemo da pogledamo redom slajdove, pa da izaberemo koji želite.

SUDIJA ORIE: Mislim da je to pretposlednji, jer poslednji nema nikakvog teksta.

ADVOKAT KEHOE: Da, to je onaj sa transportnom infrastrukturom, trebalo bi da je broj 7.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, strana broj 7.

ADVOKAT KEHOE: Naslovljen je sa "Transport i transportna infrastruktura". Mislim da je taj.

SUDIJA ORIE: Da. To je taj koji nam daje sve detalje, mada nije sve obeleženo. Obeležena je uglavnom transportna infrastruktura, ali bar navodi sve.

ADVOKAT KEHOE: Sve je obeleženo, časnici Sude. Ali smo ih podelili u kategorije kako bismo lakše mogli da ih označimo i obeležimo. Rekavši to, mislim da su svi krugovi, na svim ovim kartama navedeni u ovom dijagramu. Međutim, oni o kojima se nije govorilo u okviru ovog slajda o transportnoj infrastrukturi obeleženi su svetlijom bojom.

SUDIJA ORIE: Da, tu je razlika između svetlije i još svetlije boje. Izvolite nastavite. Gospodine Leslie, da li možete na osnovu ovih kategorija koje su vam sada na raspolaganju da date nešto detaljnije informacije o tome šta vi znate o tim objektima: da li su oni aktivno korišćeni u vojne svrhe?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, "A11" je bio štab Severnodalmatinskog korpusa i to je bila kasarna koja je očigledno delovala kao uporište srpskih pobunjeničkih snaga u ovom delu Krajine.

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se što prekidam, mislim da general govori o "A1".

SUDIJA ORIE: Da, i ja sam imao teškoća da shvatim...

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, "A1".

SUDIJA ORIE: Tako je.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Kada je reč o objektu protiv-vazdušne odbrane – C4, to je veliki kompleks, dobro utvrđena komanda i kontrolni centar protiv-vazdušne odbrane sa aktivnim radarima i projektilima i sa nekoliko stotina srpskih vojnika, izvinjavam se, vojnika Vojske RSK, i korišćen je isključivo u vojne svrhe. Železnički kompleks koji je obeležen velikim krugom E8, to je velika zona, veoma velika zona označena na karti gde su se nalazile šine, vozovi, železnička stanica. I ako bi neko hteo da pogodi taj deo i poremeti železnički saobraćaj, onda bi, kao što ste spomenuli, gospodine, taj objekat mogao da ima potencijalnu vojnu upotrebu. Ministarstvo odbrane ili kompleks Ministarstva odbrane na lokaciji B1 takođe uključuje ono što ja zovem Štabom Vojske RSK koji se nalazi iza Ministarstva odbrane, korišćen je kao komandni centar, tu su bile kancelarije... uglavnom, uobičajene funkcije ministarstva odbrane. Zgrada Vlade koju je pominjala Odbrana, tu se nalazilo rukovodstvo Krajine. Zatim skladište zaliha, depo, bio je u području D2, i u toj zoni je bilo neke vojne aktivnosti. Ja u stvari nikada nisam ušao unutra, pa ne mogu da kažem šta su tačno radili vojnici kojih je bilo u objektu i oko njega, ali poslednji put kad sam video da je objekat korišćen u te svrhe, to je bilo otprilike 2. ili 3.-eg. Zatim stanica policije, B10, bio je centar lokalne policije Knin i Odbrana je sasvim ispravno ukazala na to, i prema mom mišljenju policijske snage su korišćene i u vojne i u civilne svrhe. Takođe se slažem sa Odbranom da je A5, štab specijalne policije bio u tom području, i ako me sećanje služi, oni su takođe imali neku kvazi-vojnu ulogu. I, iako to nije u Kninu i deo moje originalne izjave, objekti protiv-vazdušne odbrane su na lokacijama C1 i C2, dakle nešto je tamo bilo, ne mogu sada precizno da pokažem na karti. Takođe je bilo bunkera u području D4, takvi bunkeru su bili van granica opštine Knin ili van urbanog područja Knina. To je ono čega se ja najbolje sećam kada je reč o vojnim objektima za koje sam znao.

SUDIJA ORIE: Na primer, fabrika *Tvik*, D1, da li imate nekih saznanja da li je ona aktivno korišćena u vojne svrhe?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, nemam saznanja o tome. Ne mogu da kažem za šta su je koristili. Nikada nisam bio unutra, čak i kada sam prolazio pored nje, nikada nisam ušao u krug fabrike. Kada sam odlazio na posao, povremeno sam u tom području viđao muškarce Srbe koji su nosili vojne radne uniforme, obično su imali donji deo, a gore neku širu jaknu, koji su ulazili i izlazili iz tog objekta. Ali nikad nisam video vojnu opremu unutra, bilo da su im je dostavljali ili da je tamo već postojala. Toga se sećam.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Gospodine Tieger, izvolite.

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Generale, što se tiče lokacija koje ste pomenuli kao one koje su na neki način korišćene od strane vojske ili su imale potencijalnu vojnu vrednost, da li ste imali priliku da vidite, bilo pre nego što ste otišli iz Knina da preuzmete dužnosti u Zagrebu, bilo posle toga, štetu nanesenu tim objektima tokom granatiranja 4. i 5. avgusta?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: I da li ste mogli da vidite da li je šteta na tim objektima odgovarala vatri predviđenoj da uništi ili neutralizuje te ciljeve? Drugim rečima, da li je vatra koja je bila korišćena odgovarala vrsti ciljeva?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Oprostite, da li možete da preformulišete pitanje?

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Svakako. Rekli ste da ste imali priliku da vidite kakva je vrsta štete nanesena?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Na osnovu vašeg iskustva i znanja, da li vam je to bio pokazatelj da su ti konkretni ciljevi bili deo napora da se unište ili neutralizuju?

ADVOKAT KEHOE: Oprostite, časni Sude.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Neki od njih, da.

ADVOKAT KEHOE: Mislim da smo sad na terenu toga šta je svedok video, a ja ulažem prigovor ako ćemo se nadovezati samo na ovu konkretnu lokaciju oko toga šta je on video u vezi sa ciljevima kada je imao priliku da se vrati tamo.

SUDIJA ORIE: Naravno, svesni smo da je doslednost u određenom kontekstu uvek mešavina činjenica i procene. Da vas pitam ovako. Kada ste videli štetu, da li vam je ikad palo na pamet da pomislite: na osnovu ovog što mogu da vidim, čini mi se da je taj konkretan objekat bio meta? Na osnovu onog što ste mogli da vidite?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, mogao bih da kažem da je odbrambena protiv-vazдушna baterija obeležena sa C4 namerno gađana i da je vrlo dobro bila pokrivena artiljerijskom vatrom Hrvatske vojske. U stvari, bila je efikasno neutralisana. Postojala je namera da se ta baterija neutrališe, i ona je uspešno sprovedena, konkretno što se tiče tog objekta.

SUDIJA ORIE: Da. Ali neće vas iznenaditi da nas najviše zanimaju oni objekti koji se nalaze blizu naseljenih područja. Tako, na osnovu onog što ste mogli da vidite, da li vam je palo na pamet da kažete: šteta je ista po celom gradu ili ste na ovom konkretnom mestu mogli da vidite vrstu štete koja vas je navela na zaključak da je to bila konkretna meta, barem na osnovu štete koja je nanesena?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, tokom celog granatiranja, kao vojni profesionalci nismo mogli da shvatimo šta je Hrvatska vojska gađala. Shvatili smo da su gađali bateriju, ali nismo shvatali kriterijume po kojima su gađali ostatak grada. Video sam vrlo malo dokaza vojnih meta, osim ovog što sam već rekao za protiv-vazдушnu bateriju, a koje su bile dosledno neutralisane ili uništavane. Dakle, bilo je dosta zbunjujuće za nas šta u stvari Hrvati gađaju.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Tieger, izvolite.

TUŽILAC TIEGER: Hteo bih da postavim pitanje o kojem se raspravljalo juče i mislim da se oko toga nismo složili s Odbranom, da ih unapred upozorim.

SUDIJA ORIE: Da?

ADVOKAT KEHOE: Da li se to tiče teme ciljanja? Jer ne znam da li smo se oko nečeg složili. Mislim da je eventualno slaganje proizlazilo iz toga kakva će se pitanja postavljati danas ujutro.

SUDIJA ORIE: Vidim da ne znate na šta tačno gospodin Tieger misli, tako da, dozvolimo mu da postavi pitanje svedoku. Izvolite, gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Razgovarao sam o tome sa gospodinom Mišetićem. Mislim da on zna o čemu govorim.

TUŽILAC TIEGER – PITANJE: Generale Leslie, imali ste priliku da vidite navodne vojne ciljeve identifikovane na dokaznom predmetu koji smo pogledali. U jednom od ranijih odgovora Pretresnom veću rekli ste da su neki bili precizno locirani, a neki su pokrivali širi deo teritorije. Hteo bih da vam postavim pitanje koje sam pokušao da postavim pre neki dan, a tiče se indirektnih oružanih sistema, raketa, minobacača. Da li takva oružja mogu da razlikuju konkretne tačkaste ciljeve od civilnih objekata oko njih?

SUDIJA ORIE: Pre nego što odgovorite na pitanje, izvolite gospodine Kehoe?

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, mi smo imali prigovor u vezi sa tim oružanim sistemima, i ako se vratimo na to, mislim da ću zahtevati dodatno ispitivanje na tu temu. Vezano za taj deo glavnog ispitivanja, kada je svedok ponudio svoje mišljenje, ako ćemo sada ići u precizno ciljanje područja, onda ću tražiti dodatno ispitivanje, i onda moramo ući u istoriju samog gađanja i ciljeva, u geometrijske proračune. Moje shvatanje onog što smo jutros govorili je da samo treba identifikovati koje su bile moguće mete u i oko Knina.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, vaša pitanja moraju da imaju adekvatnu činjeničnu osnovu, a moraju da se tiču toga šta svedok zna tačno o tome koja su oružja bila na raspolaganju, koja su oružja korišćena, a da su uzrokovala takvu štetu. Druga stvar je onda pozicija tog oružja, a zar to nije već opisano u različitim dokumentima, čuli smo i puno svedočenja o tome. Pitam se da li je potrebno dalje ići u detalje. Imamo i razdaljine.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, mislim da smo se dotakli određenog broja tih pitanja, ali ne svih, vezano za ono što ste rekli o iskazu ovog svedoka. Ja sam ovo isto pitanje već postavio svedoku, i setićete se da je to bilo u kontekstu teoretskog ili apstraktnog, jer na primer, mogu postojati vojni ciljevi velike veličine. I to se odnosilo na konkretne ciljeve, konkretne lokacije. Ali sada, kada su svedoku pokazane karte navodnih vojnih ciljeva, u tom kontekstu...

SUDIJA ORIE: Pokušavam da shvatim šta hoćete da pitate gospodina Lesliea. Gospodine Leslie, u svetlu saznanja koja imate, molim vas objasnite šta znate o oružju koje je korišćeno. Kakvo je vaše iskustvo, odnosno šta bi moglo da se pronađe u vašim domaćim pravilima i uputstvima vezano za ta oružja, njihov položaj i vrstu ciljeva, za koju vrstu ciljeva bi se oni mogli koristiti, a vezano za lokacije na ovoj karti?

SVEDOK LESLIE: Kao vojnik, mogu vam reći da postoje dve glavne kategorije ciljeva što se tiče njihove veličine. Jedno je tačkasti, mali cilj, a drugo je područje. Tačkasti ciljevi, kao što i ime kaže, relativno su mali, nekoliko desetina metara, a područja mogu biti velika od 200 do 400 metara pa čak i više. Ciljevi područja su recimo A1, C4 i E8, oni su upravo u toj kategoriji. Većina ostalih su bili tačkasti ciljevi. Tehnologija koju je imala Hrvatska vojska u to vreme, i u tom sam potpuno siguran, nije mogla da gađa tačkaste ciljeve bez znatnog rizika od kolateralne štete, a bila bi čista sreća da se cilj pogodi iz prvog puta, sa bilo koje razdaljine i pod bilo kojim uglom elevacije.

SUDIJA ORIE: A šta vaš vojni priručnik navodi kao alternativu korišćenom oružju?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, ako nemate određenu preciznost, sigurnost u tu preciznost, iako ne postoji ništa apsolutno sigurno u ratnoj situaciji, ali ako nemate sigurnost da možete da pogodite vojni objekat ili objekat koji se koristi u vojne svrhe na području punom civila i civilnih objekata, onda ne gađate to područje koristeći neselektivni sistem oružja.

SUDIJA ORIE: Hvala vam na tom odgovoru. Gospodine Tieger, imate li daljih pitanja?

TUŽILAC TIEGER: Ne, časni Sude, hvala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, izvolite.

DODATNO UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U vezi sa oružanim sistemima koje pominjete, ako biste dali procenu tih sistema, morali biste da znate domet tog oružja, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li biste rekli da je indirektan način gađanja precizniji na hiljadu metara, oprostite, na pet kilometara, za razliku od deset kilometara?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: To nije uvek tako.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali, da li može da bude tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Može.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da biste procenili da li se nešto tačno gađa, morate da znate koji je domet, zar ne?
SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ne?
SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da biste znali koja je margina greške kod indirektnog gađanja, morate da znate koje je oružje korišćeno, zar ne?
SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, morate.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A vi ne znate koja su oružja korišćena za ove konkretne lokacije?
SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako govorimo o konkretnim područjima, da li je vaše svedočenje da se ni pod kakvim okolnostima područje u i oko Knina ne bi moglo pogoditi indirektnom vatrom?
SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, nije.

ADVOKAT KEHOE: U redu. Vratimo se na dokument koji nosi oznaku 1D170398.

SUDIJA ORIE: Rekli ste da se vraćate na taj dokument.

ADVOKAT KEHOE: Ne, hteo bih drugi dokument na ekranu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, na ovaj dokument ponovo sam stavio crvene krugove o kojima smo raspravljali ranije, kao i zelena područja u pozadini koja nisu naseljena. Idemo sada na sledeću kartu.

SUDIJA ORIE: Dajte svedoku bar trenutak da to pogleda. Meni to nije baš naročito jasno. Ne znam da li on može da ospori ili potvrdi šta su ovde naseljena, a šta nenaseljena područja.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Postoje neka područja koja su zaokružena crvenom bojom, za koja mislim da su se na njima nalazila raseljena lica, u periodu neposredno pre 4. avgusta. A većina područja koje ste zaokružili zelenom bojom nisu bila gusto naseljena civilima.

ADVOKAT KEHOE: Molim da pređemo na sledeću kartu. Usredsredićemo se na ovu konkretnu lokaciju, a to je centar grada.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li to prepoznajete, gospodine?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, vidim taj žuti krug.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pređimo sada na sledeću kartu. Naveo sam vam dimenzije ove lokacije. Molim da se to uveća. Tokom vašeg svedočenja ranije dali ste nam marginu greške od 600 puta 420 metara na jednoj lokaciji, je li tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Možda ipak nisam bio precizan s brojevima. Gospodine, pogledajte ovu lokaciju. Tu, gledajući od severa prema jugu... Oprostite, odozgo prema dole, imamo 360 metara, a širina je na određenom mestu 1180 metara. To je područje koje pokriva nekoliko krugova o kojima smo govorili jutros.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, sećam se da ste ih pominjali.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A u tim krugovima, gospodine, bilo je područje na kojem se može koristiti indirektan način gađanja, nije li tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne na svakoj lokaciji. Po mom mišljenju, ne na svakoj lokaciji, jer su tamo bili civilni objekti u okviru margine greške bez obzira koji je bio smer vatre i bez obzira kakvi artiljerijski sistemi su bili korišćeni od strane Hrvatske vojske.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da se nadovežem na ono što je rekao sudija Orije vezano za alternative. Kao prvo, gospodine, vi znate da borac ne sme da stavi vojne ciljeve na civilno područje, je li tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, mislim da nije tako.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li, generale, svedočite ovde da mislite da nije vojsci, borcima zabranjeno da stave vojni cilj na civilno područje?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ja ne želim da zvučim kao da se ne odnosim prema tome sa dužnim poštovanjem, ali Kanadsko ministarstvo odbrane se nalazi u centru Otave. To nije nelegalno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li smeštanje vojnog objekta u civilno područje čini taj objekat imunim na napad?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste znali da je tokom napada NATO-a na Kosovu bilo značajne kolateralne štete u bombardovanju zato što su Srbi stavljali vojne objekte na civilna područja, zar nije tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Verujem vam na reč. Ja lično nisam učestvovao u vazдушnim napadima NATO-a na Kosovu, nisam bio na terenu, ali shvatam šta hoćete da kažete.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kada je ta kolateralna šteta bila rezultat toga što su Srbi stavili svoje vojne objekte na civilne lokacije, i kada su bombardovane te lokacije, to je dovelo do kolateralne štete na civilnim objektima i među ljudstvom, a nijedan pripadnik NATO-a nije bio optužen za neselektivni napad...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, da li je neko bio optužen, to je interesantno pitanje, ali to nije nešto što treba predočiti ovom svedoku sa jasnom sugestijom da

ako niste optuženi, niste počinili zločin. Mislim da vam vaše profesionalno iskustvo nalaže da to ne možete potvrditi.

ADVOKAT KEHOE: Idem onda dalje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Prosečan učenik od 16 godina u Holandiji počini 13,7 krivičnih dela, nisu baš sva ozbiljna, a ne bude optužen. Nastavite.

ADVOKAT KEHOE: To je interesantna statistika.

SUDIJA ORIE: Može da ima i 30 godina, ali to ništa neće popraviti. Da, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kada je napadnuto mesto na kojem se vojni objekat nalazi u civilnom području, onda dolazi do kolateralne štete, kao u slučaju NATO-a.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Pa, ne uvek. Retko.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali ako se greškom pogodi, i dođe do kolateralne štete, to ne mora da znači da je to samo gađanje te lokacije bilo neprimereno, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ali može.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li nužno to znači?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako je u pitanju greška koja je dovela do kolateralne štete zbog gađanja vojnog objekta, da li vi kažete da je sama po sebi to već greška koju treba uračunati?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Postoje dve vrste grešaka u toj kategoriji. Prva je izbor oružja koje može da ima inherentno neselektivno gađanje umesto direktnog pogađanja mete. To je greška koja potiče od porekla vatre. Druga greška je analiza meta, kada se određenim objektima pripisuju vojne karakteristike. Trećom vrstom greške se smatra greška na strani ljudi od kojih potiče vatra, koji su posmatrali određenu metu i određivali koordinate mete i pri tome napravili grešku. To su tri kategorije grešaka koje se razmatraju u vojsci.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako pogledamo konkretne mete NATO-a... U stvari, dozvolite da preformulišem, NATO je utvrđivao ne da li su mete bile vojne, već da li su mogle biti vojne, je li tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne uvek.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali povremeno jeste, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Potencijalna vojna upotreba meta je deo bilo kog ciklusa donošenja odluka unutar većine zemalja NATO-a.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A deo tog konkretnog ciklusa donošenja odluka, u okviru tog ciklusa, NATO je donosio odluke da su često strateške mete bile objekti koje treba gađati iako trenutno nisu imali vojnu upotrebu, je li to tačno?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Trenutno mi ništa takvo ne pada na pamet.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da se vratimo na napad na Srbiju.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, pustio sam vas neko vreme i nemam ništa protiv ako mislite da je to izuzetno važno za analiziranje onoga što se desilo, pa primenjujete napade drugih oružanih snaga negde drugde u svetu, ali ja bih želeo da se usredsredimo na ovaj predmet. Jedan od problema je da ako govorite o napadima oružanih snaga zemlje X na grad ili objekte u zemlji Y, onda moramo da dobijemo sve informacije koje su relevantne za taj napad, i tek onda možemo na izvestan način da koristimo te informacije, ali ne ako govorimo uopšteno. Neka od pitanja su, naravno, ako dođe do kolateralne štete, da li je to uvek rezultat greške. Mislim da mi na samom ovom Međunarodnom sudu imamo dovoljno sudske prakse i iskustva da znamo da kolateralnu štetu treba izbegavati time što će se pažljivije birati naoružanje i slično, ali davati tako uopštene izjave, a problem je što su vaša trenutna pitanja vrlo opšte prirode, i onda govoriti o tome da li je reč o pravoj odluci, dok odluke zavise od pet, šest, sedam, deset, petnaest relevantnih aspekata jedne situacije kojom se bavimo. Prema tome, tako jedan jednostran opšti pristup ne pomaže Pretresnom veću.

ADVOKAT KEHOE: Razumem, časni Sude. Ja sam samo reagovao na prilično uopštene izjave Tužilaštva koje nisu bile usmerene na konkretnu metu koja je bila pogođena u tom području koje je označio general.

SUDIJA ORIE: Ali oni su bar ostali u području Krajine. Nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, da se vratimo na konkretne mete. Vi ne tvrdite da je Vojska RSK time što je stavila svoj vojni štab u civilno područje sebe učinila imunom na granatiranje?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: To ih ne bi učinilo imunim na granatiranje, ali bi sistem granatiranja mogao da garantuje preciznost kojom bi se minimizirala kolateralna šteta, inače bi došlo do značajne kolateralne štete ako se ta meta ne bi pogodila prvim pogocima. U tom slučaju, oni bi trebalo da imaju priličan imunitet, kako bi se sprečio rizik velike kolateralne štete.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, vaš stav je, da se vratimo na Krajinu, da kada je reč o tome da je Štab RSK 4. avgusta 1995. godine bio smešten u civilnom području, njih učinio imunim na granatiranje?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ja se izvinjavam, ali moramo da budemo precizniji. Kada govorite o granatiranju, da li govorite o sistemu granatiranja u to vreme ili o sistemu granatiranja danas?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, da bismo izbegli bilo kakvu zabunu, ranije, na stranici 35, 4. red, postavili ste pitanje o imunitetu od napada, sada imamo novu seriju pitanja koja govore o imunitetu od granatiranja. I mislim da gospodin Leslie s punim pravom želi da zna na šta se tačno odnosi vaše pitanje. To jest, kada je on, gospodin Leslie, ranije govorio o tehnološkim aspektima. Treba da budemo vrlo precizni u vezi s tim što ga pitate. Iz odgovora se čini da imunitet zavisi.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, gledam pitanje i izvinjavam se generalu. Moje pitanje nije bilo dovoljno precizno.

SUDIJA ORIE: Onda ga postavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U smislu da sam ja, generale, govorio o oružanim sistemima iz 1995. godine, ne govorim o usavršenom, sofisticiranom naoružanju koje je možda na raspolaganju 2008. godine. Prema tome, ispravljam se i izvinjavam se. Da se vratimo sada na moje pitanje, da ga ponovo postavim. Da li je vaš stav, s obzirom na oružane sisteme koji su bili na raspolaganju u avgustu 1995. godine, da li je to što je RSK postavila svoje Ministarstvo odbrane u civilno, stambeno područje učinilo taj objekat imunim na granatiranje?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Zavisi.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, dozvolite da se vratim na jedan od vaših dokumenata, to je bio "P" dokument sa kvadratom. Mislim da je to dokazni predmet Tužilaštva P85. Gospođica Katalinić mi tako kaže.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, da li želite opširniji odgovor?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Svakako.

SUDIJA ORIE: Molim vas učinite to.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Brojni su faktori koje svaki komandant mora da razmotri kako bi odlučio koju vrstu naoružanja koristi da bi pogodio određenu vrstu mete. Dakle, odluka RSK da Ministarstvo odbrane smesti unutar područja sa civilnim objektima ne daje mu imunitet. Imunitet je vrlo snažan izraz, koji je gotovo apsolutan. I mislim da bi u ovim okolnostima bilo gotovo legitimno gađati Ministarstvo odbrane RSK preciznim sistemom gađanja, ali samo pod okolnostima da nema civila u području koje bi potencijalno moglo da bude pogođeno tim naoružanjem. Nadam se da je time razjašnjen moj odgovor.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, pod pretpostavkom da je to bio logičan zaključak 1995. Godine – da je najbolji način da se obezbedi vojni objekat i da se učini bukvalno imunim na sisteme grantiranja koji su bili na raspolaganju Hrvatskoj vojsci bio da se smesti u civilno područje, je li tako?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, izvolite.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, mislim da je svedok već dva puta odgovorio na to pitanje, iako sam ja bio malo zabrinut za upotrebu tog izraza "imun", jer to ima određene konotacije koje nisu baš relevantne za ovo ovde ispitivanje, ali nisam ulagao prigovor. Ali sada je svedok odgovorio na to pitanje već dva puta, objasnio ga, i mislim da mi sada zalazimo u područje rasprave.

SUDIJA ORIE: Da. Osim toga, gospodine Kehoe, vi tražite logične zaključke iz onog što smo čuli.

ADVOKAT KEHOE: Još jednom...

SUDIJA ORIE: Molim vas, oslanjajte se na mogućnosti izvlačenja logičnih zaključaka na osnovu onoga što smo čuli.

ADVOKAT KEHOE: Povući ću se kao što gospodin Cayley uvek radi, kriva je naša pravna praksa, tako da se izvinjavam.

SUDIJA ORIE: Da. A da li je gospodin Cayley kriv ili ne ostaje da se vidi.

ADVOKAT KEHOE: Gospodin Cayley je uvek kriv, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Leslie, kada ste ucrtali ovaj kvadrat na dokaznom predmetu Tužilaštva P85, vi ste bili u bazi, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da, jesam. Ovaj kvadrat nije trebalo da bude potpuno restriktivan. Mislim da ima i drugih područja, morao bih bolje da razmislim da bih dao preciznije lokacije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Razumem...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe. Ne znam da li govorimo o istom kvadratu, ali koliko se sećam, gospodin Leslie je bio u sudnici kada je ucrtao ovaj kvadrat.

ADVOKAT KEHOE: Ponovo, ja nisam bio dovoljno precizan. Mislio sam kada je gledao tu lokaciju na osnovu koje je ucrtao ovaj kvadrat.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Generale, mislim da ste shvatili o čemu sam govorio u svom nepreciznom pitanju. Ucrtali ste kvadrat i komentarisali napade na određeno područje dok ste ih posmatrali iz baze UN, tačno?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I dok ste gledali, niste znali gde su zaista pali ti projektili, zar ne?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Imao sam predstavu na osnovu oblaka dima koji smo mogli da vidimo i prekinute linije krovova.

SUDIJA ORIE: Prekinuću vas, gospodine Leslie. Gospodine Kehoe, zar svedok nije već nekoliko puta govorio o tome šta je mogao da vidi sa položaja helikopterske platforme, a šta je video sa balkona. I ako nemate bilo šta drugo na to konkretno da dodate, to je ono što se sećam da nam je svedok rekao barem dva puta.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, završiću time što su reći da on nije znao mesta tačnog napada niti poreklo vatre i da je samo video dim. Časni Sude, nije potrebno nikakvo dodatno razjašnjenje u vezi s tim. Ja ću samo ponuditi dokument P57 da se uvede u spis i time ću završiti svoje ispitivanje. U stvari, to nije dokument P57, to je

dokument koji nosi oznaku 1D17-0398, a onaj grafikon o kojem smo govorili ranije bio je dokument koji nosi oznaku 1D170400.

SUDIJA ORIE: Da budem iskren, ja sam potpuno izgubljen.

ADVOKAT KEHOE: To je onaj o kojem smo ranije govorili, sa geometrijskim linijama, i koji nije bio uveden u spis.

SUDIJA ORIE: Da, na taj mislim. Da li gospodin Tieger ima prigovor?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, ja bih zadržao pravo na prigovor, jer koliko se sećam, bilo je nekih sugestija da je možda reč o netačnim informacijama.

SUDIJA ORIE: Onda nam najkasnije do ponedeljka to saopštite. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D132 obeležen za identifikaciju.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Tieger, mi nemamo utvrđena pravila za ispitivanje svedoka na osnovu konkretnog zahteva Pretresnog veća. Kao što sam ranije rekao, Pretresno veće obično postavlja pitanja svedoku. Mi ćemo možda imati nekoliko pitanja za vas posle pauze. Sada ćemo napraviti pauzu od 25 minuta i nastavićemo sa radom u 11.00 časova. Nadamo se da ćemo vas ubrzo posle toga pustiti da idete kući.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Leslie, sudija Kinis ima par pitanja za vas.

ISPITIVANJE: PRETRESNO VEĆE

SUDIJA KINIS: Gospodine Leslie, da li biste mogli da objasnite hijerarhiju odnosa među organizacijama koje su delovale u vreme vašeg mandata u Kninu?

SVEDOK LESLIE: Kada je reč o Ujedinjenim nacijama i sedištu zaštitinih snaga Ujedinjenih nacija u Zagrebu, postoji i nadređena komanda UNCRO-a koja se takođe nalazila u Zagrebu, a ona je bila nadređena komandi Ujedinjenih nacija u Sektoru Jug. U Sektoru Jug postojao je odred civilnih službenika Ujedinjenih nacija, odred vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija i civilne policije Ujedinjenih nacija. Da li me pitate o strukturi Ujedinjenih nacija ili za lokalne Srbe? Možda vas nisam dobro razumeo.

SUDIJA KINIS: Lokalne snage, u Kninu konkretno.

SVEDOK LESLIE: Izvinjavam se. Postojala je Republika Srpska. Njoj je bila podređena Vojska Republike Srpske Krajine koja je bila ogranak vojske Republike Srpske. Takođe je postojala specijalna policija koja je u stvari bila paravojska u odnosu na redovne policijske snage. Redovne policijske snage su takođe bile u izvesnom smislu paravojne jer su imale vojne funkcije i obavljale vojne aktivnosti u ograničenom smislu. Zatim su tu bili elementi vojske bosanskih Srba za koje mislim da su u izvesnoj meri bili aktivni u okviru elemenata Vojske RSK. Gospodine, da li je ovo odgovor na vaše pitanje?

SUDIJA KINIS: Ne baš direktno. Možda ja nisam ispravno postavio pitanje. Postojali su UNMO (Posmatrači Ujedinjenih nacija), CIVPOL (Civilna policija Ujedinjenih nacija) i HRAT (Akcioni tim za ljudska prava). Gde se vaša organizacija tada nalazila u tom lancu hijerarhije?

SVEDOK LESLIE: Unutar Sektora Jug imali smo redovne jedinice Sektora Jug, zatim su postojali odredi UNMO-a koji su podržavali generala Foranda, ali je njihov lanac komandovanja išao od odreda Sektora Jug direktno ka komandi UNMO-a u Zagrebu. Odredi vojnih posmatrača bili su na istom terenu gde su bili raspoređeni i naši bataljoni u zoni razdvajanja, i oni su radili s njima, ali nisu radili za njih. Bili su nezavisni. Zatim, UNCIVPOL imao je istu komandnu strukturu koja je kopirana tako da su oni radili s nama, a ne za nas, oni su imali svoju komandu CIVPOL-a u Zagrebu i pružali su podršku komandovanju i rukovođenju kroz UNCRO.

SUDIJA KINIS: U svojoj izjavi ste pomenuli da je 5. avgusta došlo do blokade vaše baze. Koliko dugo je ona trajala i koliko je to uticalo na rad svih tih organizacija?

SVEDOK LESLIE: Blokada je u suštini bila postavljena negde oko 11.30 ili 11.00 časova 5. avgusta, žao mi je što ne mogu da budem precizniji, a da ne pogledam u svoje beleške. I svakako je bila na snazi kada sam ja 7. avgusta otišao iz Knina i Sektora Jug. A kada je reč o njenim posledicama, u suštini nijedna od ovih organizacija nije mogla da napusti bazu, tako da kada je reč o njihovoj aktivnosti izvan baze, to se sve zaustavilo.

SUDIJA ORIE: I ja imam nekoliko pitanja za vas.

SUDIJA ORIE: Kao prvo, da li ste imali bilo kakvih ličnih kontakata sa nekim od optuženih u ovom predmetu: sa gospodinom Gotovinom, gospodinom Čermakom ili sa gospodinom Markačem?

SVEDOK LESLIE: Imao sam susrete i sa generalom Gotovinom i sa generalom Čermakom.

SUDIJA ORIE: Recite kada je to bilo?

SVEDOK LESLIE: Ne mogu da budem precizan u vezi s datumima, ali generala Gotovinu sam prvi put sreo kada sam bio u pratnji generala Kutila, bivšeg komandanta sektora koga je nasledio general Forand negde krajem marta ili početkom aprila. A bilo je još tri ili četiri, verovatno četiri prilike kada sam bio u pratnji bilo

generala Kutila ili generala Foranda - kada su oni razgovarali sa generalom Gotovinom. Što se tiče generala Čermaka, prvi put sam ga sreo kada je došao negde oko 6. avgusta u komandu Sektora Jug kako bi nam preneo da će on biti osoba koja će biti vojni upravnik područja, da bismo se posle toga sastali još tri ili četiri puta u naredna tri meseca.

SUDIJA ORIE: I tada ste već prešli u Zagreb. Dakle, sreli ste ga samo jednom u Kninu, je li tako?

SVEDOK LESLIE: Tako je.

SUDIJA ORIE: Što se tiče vaših sastanaka sa generalom Gotovinom, možete li nam reći, da li je bilo koji od razgovora koji ste vodili tada, imao nekakav značaj za 4. i 5. avgust i dane posle toga? Možda možete da nam kažete šta su otprilike bile teme razgovora.

SVEDOK LESLIE: Pri prvom susretu ja nisam puno govorio.

SUDIJA ORIE: A kasnije?

SVEDOK LESLIE: Na prvom sastanku sa generalom Gotovinom, general Kutil je odgovarao na legitimne pritužbe generala Gotovine da su pobunjeni Srbi ušli u zonu razdvajanja, što se naknadno pokazalo tačnim. Drugom prilikom mislim da se raspravljalo o bezbednosnoj komisiji Sektora Jug, to je bio jedan uopšten razgovor, a na sastancima posle toga nije se razgovaralo ni o čemu što bi bilo relevantno za detalje o kojima sam svedočio prethodna tri dana. Da li da predem na generala Čermaka?

SUDIJA ORIE: Da. Počeli ste da nam pričate o svom prvom sastanku sa generalom Čermakom koji se dogodio u razdoblju od nekoliko dana dok ste još bili tamo, a on je tada tek stigao.

SVEDOK LESLIE: Da.

SUDIJA ORIE: Objasnite nam okolnosti pod kojima ste se videli s njim i o čemu ste razgovarali.

SVEDOK LESLIE: Prvi put kada sam ga sreo, rekao sam već da je došao u komandu Sektora Jug, rekao je da je vojni upravnik, i koliko se sećam, rekao je da želi da radi i saraduje s nama. Postavljao je pitanja o hrani, vodi, da li toga imamo dovoljno, pokazao se kao vrlo ljubazan i otvoren za saradnju. Kao načelnika štaba u prisustvu mog komandanta, moja uloga je bila minimalna. U stvari, ja lično nisam razgovarao sa generalom Čermakom sve do posle aktivnosti 4. i 5. avgusta, kada sam se vratio posle nekoliko nedelja.

SUDIJA ORIE: Tom prilikom i u drugim prilikama kada ste ga sreli, da li ste stekli neki utisak koje su bile nadležnosti vojnog upravnika područja *de facto* i *de jure*, dakle službene nadležnosti?

SVEDOK LESLIE: Razumem. Mogu li da se vratim se na svoje utiske o generalu Gotovini i onda da se nadovežem na generala Čermaka?

SUDIJA ORIE: Možete. Ali mene posebno zanima da li ste stekli utisak, i ako jeste, nas zanima na osnovu čega? Ko je šta rekao? Molio bih da posebno obratite pažnju na to. To naravno ne odgovara na pitanje da li je vaš utisak bio opravdan, ali hteli bismo da znamo nešto više o tome.

SVEDOK LESLIE: Kao što sam rekao, moja glavna uloga u interakcijama s generalom Gotovinom je bila da podržavam svog komandanta. Moj utisak o generalu Gotovini je da je on dinamična, harizmatična osoba, agresivan, inteligentan i vrlo odlučan. I nije bilo sumnje da je on bio na čelu udarnih snaga u toj zoni, u području Sektora Jug. On je bio odlučujući element kad god smo imali kontakte s podređenim hrvatskim oficirima do 4. i 5. avgusta. Naravno nisam ga video niti sam imao kontakte s njim dok sam bio u podređenom položaju prema svom komandantu od negde juna meseca pa nadalje. Kada je reč o generalu Čermaku...

SUDIJA ORIE: Molio sam vas da se usredsredite konkretno na to šta ste mogli da primetite, dakle kakav vam je bio krajnji utisak, bio on ispravan ili ne. Dakle, pozivam vas da nam kažete na osnovu čega ste stekli takav utisak. Čuli smo vaše utiske, ali nismo čuli detalje koji su vas naveli da steknete takav utisak.

SVEDOK LESLIE: *Vis-a-vis* tih utisaka ili mišljenja koje sam formirao o generalu Gotovini, to je bilo na osnovu onog što sam mogao da primetim kada je razgovarao sa mojim komandantom područja. Tu je bila jedna aura komandovanja koja se mogla osetiti u celom štabu, postojalo je očigledno poštovanje podređenih komandanata kada su mu se obraćali, kao i jedna žustra atmosfera među njegovim osobljem kada smo dolazili i odlazili. Imao sam jedan ili dva sastanka s jednim njemu podređenim oficirima, mislim da je to bio pukovnik Kotromanović, nisam siguran doduše, koji je komandovao jednom od brigada generala Gotovine. Sastali smo se nekoliko puta, i moje mišljenje o generalu Gotovini bilo je zasnovano delimično i na onome što mi je rekao pukovnik Kotromanović. Da li je to odgovor na vaše pitanje?

SUDIJA ORIE: Da, donekle. Ali bih hteo da budemo precizniji. Da li se desilo, pokušavam da shvatim vaš odgovor, da u tim vašim kontaktima sa oficirima, oni kažu da se moraju konsultovati sa generalom Gotovinom ili tražiti uputstva da bi doneli odluku? Na koji način ste stekli takav utisak?

SVEDOK LESLIE: Kada govorimo o elementima Hrvatske vojske ili Štabu za vezu Hrvatske vojske, bilo je enormno retko dobiti bilo kakvu odluku po bilo kom pitanju bez njihovog prethodnog obraćanja štabu koji im je nadređen. Ne mogu da se setim da se ime generala Gotovine pominjalo kada su njegovi podređeni govorili o tome da treba da traže odobrenje neke odluke, ali ponekad je bilo prilično frustrirajuće za snage Ujedinjenih nacija da pokušaju da reše neka pitanja na niskom nivou sa Hrvatskom vojskom zato što su skoro sve odluke, uključujući čak i minorna pitanja, trebalo da budu centralizovane preko osoblja štaba za vezu ili nekog višeg rukovodstva.

SUDIJA ORIE: Dakle, imali ste utisak da se radi o dosta striktnoj hijerarhiji?

SVEDOK LESLIE: Da, tačno.

SUDIJA ORIE: Da li vam se ikada dogodilo dok ste posmatrali ili na drugi način saznavali o gospodinu Gotovini, da je on ikada rekao: moram da zatražim instrukcije višeg rukovodstva? Ako se ne sećate, recite tako.

SVEDOK LESLIE: Samo trenutak. Prijećam se jedne stvari, ali pokušavam da se setim da li sam bio prisutan. Pitanje se ticalo pokreta do zone razdvajanja Hrvatske vojske u operaciji koja se zvala *Munja*, a komandant sektora je pokušavao da dobije Hrvatske snage da bi se povukle, i rečeno nam je da se takva aktivnost ne može preduzeti bez konsultacija sa operativnom zonom generala Gotovine, ali naravno to nikada nije odobreno. Ne znam da li sam bio tamo ili ne, to je jedino o čemu mogu da govorim u tom svetlu.

SUDIJA ORIE: Hvala na ovom odgovoru. Prekinuo sam vas kada ste hteli da predete na gospodina Čermaka. Nastavite.

SVEDOK LESLIE: Kao što sam pomenuo, general Čermak je, mislim, 6. avgusta došao u sedište Sektora Jug, i još jednom kažem, bio je vrlo pomirljiv. Bio je vrlo zabrinut. Bio je veoma saradljiv. Posle prvobitnog sastanka sa generalom Forandom otišao je. Sledeći put kada sam ga video, bilo je to nekoliko nedelja kasnije kada je jedan naš tim došao iz UNCRO-a da bi se počelo sa detaljnim razgovorima o tome kako premestiti stotine raseljenih Srba iz baze preko Hrvatske u Srbiju. Da budem iskren, general Čermak je bio veoma kooperativan. Neću se pretvarati da ga dobro poznajem, ali dobro smo se slagali. Čini se da je bio prilično frustriran svojom nemoći da donosi odluke kako bi olakšao život bar nekima od raseljenih Srba, ali pri tome nije iskazivao nelojalnost svom lancu komande. Uvek je bio pod izuzetnim pritiskom. Uvek je izgledao kao da ceo svet nosi na svojim ramenima. Bilo je slučajeva kada smo pokušavali da rešimo neko pitanje i kada bi jedan od timova čiji sam ja bio član nešto rekao, onda bi general Čermak povremeno napuštao prostoriju da vidi da li se to pitanje može rešiti, i često je odgovor bio negativan. Pretpostavljam da je proveravao nešto sa svojim višim rukovodstvom, ali nisam imao dokaza za to.

SUDIJA ORIE: Rekli ste da je bio frustriran u vezi sa svojom nemoći da donosi odluke. Da li je bilo nekih slučajeva, kada ste vi bili tamo, da je pokazao moć da donosi odluke i pored ove situacije koju ste opisali kada je napuštao sobu? Dakle, da li je bilo nekog direktnog razgovora u kojem bi on rekao: da, u redu, pobrinuću se za to, srediću to? Pokušavam da steknem utisak da li je, osim što je bio frustriran i nije mogao da odlučuje, bilo još nekih prilika kada je mogao da odlučuje.

SVEDOK LESLIE: Iskreno, mislim da je general Čermak pokušavao da uradi sve što je mogao kako bi nam pomogao u izvršenju zadataka koje je od nas tražio general Al Rodan, a to je bilo pomaganje UNCRO-u i Sektoru Jug u premeštanju raseljenih lica izvan baze. Mogao je da donosi odluke o manje bitnim pitanjima. Što se tiče

pitanja koja su imala političke implikacije ili šire implikacije, apsolutno nije mogao da odlučuje o njima, i tada sam osećao njegovu frustraciju.

SUDIJA ORIE: Dajte nam primer tih manje bitnih pitanja.

SVEDOK LESLIE: Razne vrste hrane koju je trebalo isporučivati bazi Sektora Jug, ubrzavanje kretanja nekih oficira Akcionog tima Ujedinjenih nacija za ljudska prava, da oni izađu iz Knina i uđu u Knin. Konačni detalji vrlo komplikovanog premeštaja iz baze Sektora Jug u Srbiju preko Sektora Istok; utvrđivanje kontrolnih punktova, osiguravanje medicinske pomoći raseljenim licima, raspodela hrane. On je bio prilično odlučan i sposoban da reši takve stvari, ali uglavnom na tom nivou, kako sam ja video.

SUDIJA ORIE: Hteo bih da shvatim vaše svedočenje o gospodinu Čermaku, da se to ticalo recimo ulaska i izlaska iz baze, ali ništa što se događalo izvan baze i što je nije imalo veze sa prisustvom Ujedinjenih nacija i civila u bazi – to nije spadalo pod njegovu nadležnost.

SVEDOK LESLIE: U osnovi, da.

SUDIJA ORIE: Hvala na tom odgovoru. Moje sledeće pitanje. Da li znate koje su snage na hrvatskoj strani bile uključene i šta se dogodilo 4. avgusta 1995. godine ujutro i u danima posle toga? Ne znam da li znate nešto o tome. Ali ako znate, recite nam.

SVEDOK LESLIE: Da, znam. Imam lična saznanja u tom smislu da se brigada Puma prva ili među prvima pojavila pred našom bazom 5. avgusta. Zatim, tu je bilo mnogo dokumenata koje je objavila Hrvatska vojska koji su pokazivali grubo, a u nekim slučajevima vrlo precizno, kako su napredovale različite jedinice koje su učestvovalе u *Operaciji Oluja* u Sektoru Jug. I mislim da sam priložio kopiju dokumenta hrvatske Vlade uz jednu od svojih izjava...

SUDIJA ORIE: Da, ali nisu sve vaše izjave uvedene u spis, tako da ne možemo da se oslanjamo ni na šta što već nije uvedeno u spis. Ja to nisam video tokom proteklih dana.

SVEDOK LESLIE: Ako mi dozvolite da pogledam svoje beleške, izjavu svedoka, mogu to da vam pročitam.

SUDIJA ORIE: Pa, obično svedoci svedoče, ali ako će to osvežiti vaše sećanje i ako kažete da je to tačan odraz vašeg zapažanja u to vreme, a strane nemaju prigovor, mi ćemo vam dozvoliti da to pročitate za zapisnik.

SVEDOK LESLIE: Samo mi dajte sekund i pronaći ću.

SUDIJA ORIE: I podsetiću vas da je brzina obično veća kada se čita.

SVEDOK LESLIE: Da, gospodine. Od severa prema jugu, ova mapa hrvatske Vlade ili Hrvatske vojske pokazuje koje brigade su učestvovala i kojim putem su išle u napadu na Krajinu. Imamo Sedmu brigadu koja je bila na severu, zatim 134. brigadu koja je nešto južnije. Zatim 113. i 142. brigada koja je išla...

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, časni Sude, mogu li doprekinem na trenutak?

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KEHOE: Mislim da bi možda bilo lakše, pošto se general poziva na kartu koja je priložena uz njegovu izjavu.

SVEDOK LESLIE: Da, to je ta karta.

SUDIJA ORIE: Ako se strane slažu, mogli bismo to da uvedemo u spis kao dokaz Pretresnog veća.

ADVOKAT KEHOE: Da, tako bi bilo lakše.

SUDIJA ORIE: Da. Da li imamo još kopija toga? Ako ne, možemo ga staviti na grafoskop.

ADVOKAT KEHOE: Evo, ovde imamo kopiju za grafoskop. Malo je tamna. Časni Sude, ne kažem da je ta karta tačna, ali to je nešto što je došlo iz medija. Ali pošto je general to čitao, mislio sam da bi možda bilo bolje ako bismo to imali na grafoskopu.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Leslie, da li sada na vašem ekranu vidite tu kartu koja izgleda pokazuje pokrete vojske?

SVEDOK LESLIE: Brojevi prikazuju o kojoj vrsti brigade je reč, jer su to bili elementi veličine brigade, a oni koji su u centru su oni za koje smatramo da su bili elementi pod komandom generala Gotovine.

SUDIJA ORIE: Da li bi na ovoj karti uopšte bilo vojske koja ne bi bila pod komandom gospodina Gotovine?

SVEDOK LESLIE: Da. Jedinice, moje pamćenje bleđi, ali mislim da ovi elementi ovde nisu nužno bili pod komandom generala Gotovine. Ne, izvinjavam se, ovi elementi ovde su bili paralelna formacija i, ako me pamćenje služi, bili su pod komandom generala Norca. Međutim, morao bih da proverim u beleškama, koje sada nemam na raspolaganju. U suštini, ovi elementi ovde, a to nije ograničeno samo na njih, bili su pod komandom generala Gotovine kao operativnog komandanta. Njemu su bile podređene različite brigade, uključujući i elemente koji su došli uz dolinu Livno i kroz Bosansko Grahovo i nadole, što se odnosi na mesto gde sam video, mislim, jednu mnogo profesionalniju protivtenkovsku jedinicu sa srpske strane koja je bila usmerena prema Hrvatima.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, pretpostavljam da će Pretresno veće dobiti još detalja o ovim pitanjima? Da, u redu. Samo za zapisnik, svedok je pokazao koje jedinice nisu bile pod komandom generala Gotovine, i pri tome je pokazivao zapadni, odnosno jugozapadni deo karte, a kada je govorio o paralelnim strukturama pod komandom generala Norca, pokazivao je severni deo. A kada je govorio o strukturama pod komandom generala Gotovine, pokazivao je uglavnom centar i centralno-istočni deo karte. Mislim da u ovom momentu ne moramo da zalazimo dalje u detalje.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, ako mi dozvolite. Mi ćemo u jednom trenutku, a siguran sam da će to učiniti i Tužilaštvo, dostaviti detaljne karte koje će se odnositi na formacije. Ja sam ovu kartu ponudio generalu zato što je ona objavljena. Ona nije sasvim precizna, ali general je 100 posto u pravu u vezi s elementima na severu, u Sektoru Sever sa jedinicama pod komandom generala Norca, ali kada mi budemo nudili svoje dokumente, onda će to biti mnogo preciznije karte.

SUDIJA ORIE: Da. Pretresno veće je postavilo ovakva pitanja jer ima vrlo izolovane informacije i one u ovom predmetu još uvek nisu stavljene u vezu u meri u kojoj ovo nije predmet o događajima, već o tome da li su trojica optuženih odgovorni za određene događaje. Međutim, sada se nećemo dalje upuštati u detalje. Samo trenutak. Da. Vratio bih se na jedno od vaših prethodnih odgovora. Da li je ovo rezervna kopija?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude, možete uzeti tu kopiju.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo se pobrinuti da se ona unese u sistem elektronske sudnice. Gospodine Tieger, nema prigovora?

TUŽILAC TIEGER: Ne, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

(Pretresno veće se savetuje)

sekretar: Časni Sude, to će postati dokazni predmet Pretresnog veća C1.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Pretresnog veća C1 usvaja se u spis. U jednom od vaših prethodnih odgovora, pominjali ste pitanja koja su imala neku vrstu političkih ili širih implikacija, kada ste rekli da se gospodin Čermak osećao frustrirano jer nije mogao da donosi bilo kakve odluke. Da li možete da nam navedete primer pitanja koja bi imala političke ili šire implikacije?

SVEDOK LESLIE: Gospodine, jedno od principijelnih pitanja bilo je da se postigne saglasnost kako bi se raseljena lica prebacila iz naše baze u Srbiju, a to je imalo veze sa različitim Srbima koje su Hrvati optuživali za ratne zločine. Postojao je jedan dugi niz politički nabijenih rasprava koje su na kraju rešene zahvaljujući pomoći Akcionog tima za ljudska prava Ujedinjenih nacija koji je nadzirao prebacivanje tih ljudi iz naše baze u Srbiju u različite prihvatne centre, koje je vodila hrvatska Vlada. I tu je bio

čitav niz podrasprava oko te centralne teme, od kojih su neke bile vrlo obične, i ja pokušavam da se setim konkretnog primera kada je general Čermak imao, očigledno, vrlo malo ili skoro nikakvog uticaja na bilo kakvo rešenje. Podršku i saradnju Sektoru Jug od trenutka kada sam ja otišao, ne mogu stručno da kvalifikujem ili komentarišem jer sam već bio otišao, ali sam povremeno posećivao Sektor Jug kao i druge sektore UNCRO-a. Znam da je povremeno bilo rasprava o paljevini i pljačkanju do kojih je dolazilo u području Sektora Jug. Siguran sam da sam pokrenuo te rasprave, ali se ne sećam da sam dobio ikakav odgovor od generala Čermaka o tome u smislu da on nije izrazio... nije bilo nikakvog rešenja. Mislim da je to više bio naš komentar upućen njemu, a s njegove strane nije dolazio nikakav odgovor.

SUDIJA ORIE: To je bilo tokom tih sastanaka koje ste imali pošto ste otišli.

SVEDOK LESLIE: Da, ali kada bih se vraćao. To nije bila glavna tema rasprava, jer se time uglavnom bavio Sektor Jug, a mi u UNCRO-u bili smo usmereni na prebacivanje raseljenih lica.

SUDIJA ORIE: Vi ste nam, na osnovu ove objavljene karte, rekli koje su jedinice pod komandom gospodina Gotovine učestvovalе u događajima 4. i 5. avgusta. Rekli ste nam da ste pred kapijom baze primetili vojsku. Možete li da nam kažete kada su te jedinice, to jest, da li su, i ako jesu, kada su napustile grad Knin?

SVEDOK LESLIE: Nažalost, to ne mogu da kažem, jer sam ja već otišao 7. avgusta. Vojska koja se prva pojavila na kapiji nije dugo ostala tamo. I mogu da zaključim i zašto: oni nastavljali da napreduju, jer su to bile jedinice prve linije fronta koje su napredovale i potiskivale Srbe koji su se povlačili. Ne znam ko je komandovao i rukovodio tim jedinicama koje su se pojavile na ulazu baze i onima koje su ih zamenile, ne znam odakle su došle te jedinice. Kada je reč o širem kontekstu, informacije i obaveštajni podaci dobijeni iz štaba UNCRO-a ukazivali su da se posle tri ili četiri dana većina profesionalnih borbenih brigada prve linije fronta pod komandom generala Gotovine povukla prema tradicionalnim granicama Sektora Jug i nastavila napad, odnosno konsolidovanje napada. To je ono što ja znam. Ne mogu da kažem ko je komandovao kojim trupama na osnovu svojih ličnih zapažanja.

SUDIJA ORIE: Dakle, kada govorite o borbenim brigadama, govorite o onima koje su ostale posle tri do četiri dana. Pod čijom komandom su bile te jedinice, snage, ti vojnici, to ne možete da nam kažete.

SVEDOK LESLIE: Ne, gospodine. Kad sam već otišao, meni su rekli da je general Čermak, kao vojni upravitelj Knina, bio odgovoran za te trupe, a od kojih formacija su se one sastojale i u kojem trenutku je general Gotovina imao komandnu odgovornost nad pozadinskim ešalonima ovih borbenih brigada koje su mogle da budu u Kninu i oko Knina, ja to ne znam.

SUDIJA ORIE: Vi kažete da su vam rekli. Ko vam je to rekao?

SVEDOK LESLIE: Oficiri koji su se bavili obaveštajnim radom u štabu UNCRO-a, a i vođena je opšta rasprava među višim oficirima i u UNPF-u (Mirovne snage Ujedinjenih nacija) i u UNCRO-u u vezi s tim.

SUDIJA ORIE: To nisu bile detaljne informacije, već uglavnom uopštene informacije o kretanju komande, ali niste imali jasnu sliku o tome.

SVEDOK LESLIE: To je bila jedna opšta slika. Na generala Gotovinu se gledalo kao na borca, a na generala Čermaka kao na upravnika.

SUDIJA ORIE: U redu. Moje poslednje pitanje ili ipak par poslednjih pitanja. Upravo ste pomenuli pitanje pljačke, koje ste pokrenuli u jednom od vaših kasnijih razgovora. Da li ste vi lično videli pljačkanje ili paljenje, bilo u gradu Kninu ili van njega?

SVEDOK LESLIE: Da. Video sam kako hrvatski vojnici pretresaju nekoliko vozila koja su Srbi ostavili u blizini štaba. Nisam video nikakvu pljačku u samom Kninu, s tim malim izuzetkom. Da budem pošten, u tom incidentu koji sam video, moguće je da su vozilo pretresali da bi videli da li je u njemu eksploziv ili nešto slično. Međutim, u kasnijim odlascima u tu zonu, u nekoliko navrata video sam kako se na horizontu diže dim, video sam kako kuće gore, i u blizini sam video hrvatske vojnike. Ali ne mogu da kažem kojim jedinicama su ti hrvatski vojnici pripadali. I bilo je raznih izjava i zabeleški koje smo ja i ostali dostavljali Tužilaštvu u kojima postoje konkretni datumi i vreme incidenata.

SUDIJA ORIE: Da.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Rekli ste da ne možete da nam kažete koje su to jedinice hrvatskih vojnika bile. Osim toga kome su te jedinice pripadale, možete li nam reći koji je vaš utisak, da li je ta pljačka bila organizovana? Da li su, na primer, grupe od osam ili deset vojnika bile u istom vozilu? Ili ste imali utisak da su to više bili pojedinci, jedan ili dva? Recite nam malo više o tome šta ste primetili, što bi nam pomoglo da bolje shvatimo da li su to bile pojedinačne akcije ili je to bio deo nekog plana?

SVEDOK LESLIE: Po mom mišljenju, i naravno nisam to lično video, fizički nisam video, s izuzetkom onog manjeg incidenta s onim vozilom pored baze, nisam fizički video hrvatske vojnike da učestvuju u pljački, niti sam lično uhvatio ili video nekog hrvatskog vojnika kako pali neku kuću. Ali na dnevnom svetlu, nekada i nedeljama posle *Operacije Oluja*, vozeći se putem mogli smo da vidimo kako neka kuća gori i jednu veću grupu hrvatskih vojnika u neposrednoj blizini kuće.

SUDIJA ORIE: A veća grupa je za vas...?

SVEDOK LESLIE: Trideset do četrdeset.

SUDIJA ORIE: 30 – 40 hrvatskih vojnika koji su bili u kompletnim uniformama?

SVEDOK LESLIE: Bili su u potpunim uniformama, ali nisu imali borbenu opremu. Drugim rečima, imali su oružje, ali nisu nosili dodatnu municiju, granate i sve ono što bi se očekivalo da ćete videti na vojniku koji se sprema za predstojeću borbu.

SUDIJA ORIE: Vezano za paljevinu i pljačku, da li ste primetili scene na osnovu kojih biste stekli utisak da se radi o pljački? Mogu da zamislim, na primer, ako ste videli vojnika koji vozi kamion sa šest veš-mašina, onda ćete se pitati da li on prodaje veš-mašine ili radi nešto drugo. Samo dajem primer jer želim, Pretresno veće želi da čuje činjenice vezane za pljačku iz vaših ličnih saznanja, ako ih je bilo?

SVEDOK LESLIE: Znam za brojne izveštaje drugih ljudi koji su videli pljačke, ali ne mogu da vas gledam u oči i govorim da sam lično video bilo šta što bi ličilo na situaciju koju ste opisali. To nisam video. Bilo je smeća pored puta, čaršava, posteljine bačene preko prozora, ali nisam video nijednog hrvatskog vojnika koji niz put nosi nekakav trofej.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće nema više pitanja za vas. Ako na osnovu naših pitanja bilo koja strana treba da postavi dodatna pitanja, dobićete ograničenu priliku za to. Gospodine Kehoe, izvolite.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, da li možemo dobiti jednu kratku pauzu da se konsultujem s kolegama?

SUDIJA ORIE: U redu. U međuvremenu, pitam gospodina Tiegera?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo pitanja, časni Sude.

(Odbrana se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe?

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, u dogovoru sa mojim cenjenim kolegama, prepustiću reč gospodinu Kayu.

SUDIJA ORIE: U redu.. Gospodine Kay, izvolite.

ADVOKAT KAY: Ova pitanja, časni Sude, proističu iz pitanja samog Pretresnog veća. Molim i svedoka da to ima na umu. Gospodine Leslie, sada vas ispitujem u ime gospodina Čermaka.

DODATNO UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KAY

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT KAY – PITANJE: Prvo bih govorio o pomaganju gospodina Čermaka raseljenim licima. Ova pitanja nisu pripremljena jer su došla od samog Pretresnog veća, tako da za njih nisam znao pre. Ali prisećam se sada jednog pisma koje je napisano a koje hvali gospodina Čermaka. Da li ste vi napisali jedno takvo pismo? Znam da je general Forand to uradio.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne sećam se. Sumnjam da bih ja napisao takvo pismo jer bi to bilo pod nadležnošću generala Al Rodana, koji je tada bio odgovorni komandant.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Neću ovo pred vas postaviti kao činjenicu, jer u glavi držim pet hiljada dokumenata, ali hteo bih da vas pitam sledeće. Imam osećaj, čini mi se da se sećam da ste vi napisali takvo pismo, ali pretpostavljam da se ne sećate?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Sumnjam da bih ja tako nešto napisao. U to vreme nisam radio za generala Foranda, radio sam za generala Al Rodana, tako da ne bih pisao nikakvo pismo za generala Foranda. Ne sećam se da sam za svog komandanta generala Al Rodana pisao bilo šta takvo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Samo pitanje pisma nije toliko bitno. U stvari je to podrška generalu Čermaku u vezi sa tim konkretnim pitanjem kretanja ljudi iz Knina i njihovog prebacivanja u Bosnu ili Srbiju, kojim ste bili impresionirani što se tiče koraka koje je on preduzeo?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: U stvari, nisam hteo da uznemiravam Pretresno veće takvim opaskama, ali sećam se da kada smo general Čermak i ja razgovarali o svemu, kada je već sve bilo gotovo, rekao sam mu da bismo rado seli uz pivo i isplakali se nad svim.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Da se dotaknemo nečega što ste rekli Pretresnom veću, a to je činjenica da ste ga nazvali *vojnim upravnikom*. Vi ste s generalom Čermakom razgovarali preko prevodioca?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je taj prevodilac uvek bio isti ili su se menjali?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ja nisam vodio svog prevodioca. Ne sećam se, ali mislim da sa izvesnom sigurnošću mogu da kažem da je to najčešće bila ista osoba koja je dolazila iz štaba Sektora Jug, ali to ne mogu da potvrdim.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Zato što, kao što smo i čuli, vi niste govorili BHS, kako taj jezik zovemo ovde u sudu?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, nisam govorio.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Naveli ste 6. avgust kao dan kada je gospodin Čermak posetio kamp UNCRO-a. Mi imamo dokaze pred ovim Sudom da je to bilo 7. avgusta, kada je u poseti bio i gospodin Akashi.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: U redu. Hvala na ispravci.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A to je i dan kada ste vi otišli iz Knina?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da. Otišao sam odmah posle razgovora između gospodina Akashija i generala Foranda.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Da li ste bili tamo kada je gospodin Čermak razgovarao sa generalom Forandom ili gospodinom Akashijem?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Bio sam tamo kada je general Čermak stigao, pozdravio sam ga i uveo ga u operativni centar. General Forand, gospodin Akashi i general Čermak su, mislim, onda otišli u kancelariju generala Foranda, a ja nisam učestvovao u tome.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste bili tamo kada je gospodin Akashi obišao kamp, upoznao ljude, razgovarao sa ljudima na terenu?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Bio sam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I to je bila prilično velika delegacija?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: O, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Korisitim dosta konzervativne izraze, ali može se reći da je za tu posetu gospodina Akashija bilo veliko interesovanje?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Sada o pitanju vojnog upravnika kao naziva titule. Takva funkcija u okviru NATO snaga ili zapadnih snaga bila bi značajna na okupiranim teritorijama, je l' tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U ovom slučaju, područje o kojem govorimo nije u suštini bila teritorija okupirana od strane Hrvatskih snaga, ona je bila deo Hrvatske?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Međunarodno priznate granice Hrvatske uključivale su i područja koja su prethodno bila okupirana od strane Vojske RSK.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Te snage Hrvatske vojske nisu bile na stranom tlu, kao što se ponekad događalo u iskustvu vaših oružanih snaga i oružanih snaga mnogih zemalja ljudi u ovoj prostoriji, kada se one nađu, da tako kažemo, u ulozi okupatora na stranom tlu?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, postavljate mi pitanje sa nekoliko pravnih smerova s čime ja nisam upoznat. Mislim da ovo prevazilazi moje znanje.

SUDIJA ORIE: Mislim da o tome nema spora među stranama.

TUŽILAC TIEGER: Ne.

SUDIJA ORIE: Zašto to pitate svedoka?

ADVOKAT KAY: Zato što je to uvod u sledeće pitanje za koje moram da postavim nekakav osnov.

SUDIJA ORIE: Nema spora među stranama da oni nisu bili na stranom tlu.

ADVOKAT KAY: Hvala. Nastavite.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Apsolutno, gospodine. To samo pokazuje da još uvek mogu da se treniram. Dakle, slažem se s vama.

ADVOKAT KAY: Hvala.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste svesni da u hrvatskom pravnom sistemu i sistemu vlasti ne postoji takav položaj kao što je *vojni upravnik*?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, nisam znao za to.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste bili svesni na kakav je konkretan položaj gospodin Čermak bio imenovan kada je stigao u Knin 6. avgusta i koji je imao dok je bio tamo?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, izvolite.

TUŽILAC TIEGER: Radi pojašnjenja, pretpostavljam da gospodin Kay želi da čuje šta svedok zna o tom formalnom imenovanju.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da do toga želite da dođete, gospodine Kay?

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Sada ulazimo u jedno relativno opšte pitanje, jer ako svedok nema saznanja o formalnoj poziciji na koju je gospodin Čermak imenovan, onda se toga možemo okaniti. Pretresno veće je već čulo određena svedočenja o tome.

ADVOKAT KAY: Da, i nećemo kroz sve to ponovo da prolazimo. Ja samo ne znam da li svedok to zna ili ne.

SUDIJA ORIE: Da, ali postavimo jedno uopšteno pitanje. Da li ste na bilo koji način bili upoznati sa konkretnim položajem koji je imao gospodin Čermak u to vreme i kakva ovlašćenja je podrazumevao taj položaj unutar državne strukture Hrvatske?

SVEDOK LESLIE: Ne, gospodine.

SUDIJA ORIE: Nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Vi znate da je on imao mesto komandanta zbornog mesta Knin, bio je komandant garnizona?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste pogledali pisma gospodina Čermaka?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Siguran sam da sam video pisma koja je gospodin Čermak razmenio sa generalom Forandom, ali ne mogu da se setim šta je tačno stajalo u potpisu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste ikada primetili da u tim pismima ne postoji naslov "vojni upravnik", već "ZM Knin"?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne sećam se.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Na osnovu onog što kažete, čini se da vam je neko rekao da je on bio vojni upravnik, je li to tako?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da. Mislim da su ga tako standardno zvali, većina osoblja Sektora Jug koristila je te reči da bi opisala generala Čermaka, ali ne mogu tačno da vam kažem odakle ta titula.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da, to nije sporno. Generale, niste ovde sami za sebe, i ovo je jedno od pitanja u postupku. Ali titula vojnog upravnika nije nešto, koliko ja shvatam iz vašeg svedočenja, do čega ste sami došli?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I odakle god da je došao taj termin vojnog upravnika, složit ćete se, zar ne, da to nije bilo tačno, da je to u stvari netačno prosleđeno niz lanac komandovanja?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ORIE: Svi odgovori koje je svedok dao na vaša pitanja, logično proizlaze iz odgovora na pitanja koja sam mu i ja postavio, i ako nemate neko konkretno pitanje kojim želite da se pozabavite, onda treba da znate da je Pretresno veće upoznato sa formalnostima položaja gospodina Čermaka i da znamo da svedok o tome ne zna puno.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Izvolite nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kao uvod u sledeće pitanje, i nadam se da će Pretresno veće to razumeti, pitao bih sledeće. Već ste rekli da niste znali zadatke i odgovornosti gospodina Čermaka detaljno. Da li je to tačno?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Tačno je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Vi ste jedino znali, pretpostavljam, šta je on radio na osnovu onoga što je radio?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I nikada niste videli kako on komanduje bilo kakvom vojskom na području Knina?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Zapravo, noć pre nego što su raseljeni Srbi trebalo da napuste bazu, bilo je ispaljeno puno metaka iz pešadijskog naoružanja nad bazom u svrhu zastrašivanja, a general Čermak je došao i vrlo brzo to zaustavio, što mi je pokazalo njegovo komandovanje.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kako se to desilo? Odakle je došla ta vatra?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Od strane nekih hrvatskih vojnika izvan baze. Niko nije bio povređen, nije bilo žrtava. Ali mislim da je to urađeno kako bi se osiguralo da oni koji su se spremali da odu, zaista to i urade.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A da li su mogli da se prepoznaju ljudi koji su pucali?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, ja nisam mogao da ih prepoznam. Nisam video kako pucaju, ali sam čuo. Bio sam tamo tada. Nisam to video. To je trajalo minut do dva, i ja sam otišao sledećeg jutra. Ali puno drugih ljudi iz Sektora Jug mogu da vam daju mnogo više detalja o tom incidentu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Znači, ne znamo da li su to bili civili ili vojnici?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A da li ste videli šta je zapravo uradio gospodin Čermak da bi to zaustavio?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dovoljno je onda reći, na osnovu vaših saznanja i iskustva o tom pitanju, da se desilo nešto vrlo neprijatno, a on je to zaustavio?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ako ostavimo taj primer po strani, vaši kontakti sa gospodinom Čermakom ticali su se pitanja kojima su se bavile Ujedinjene nacije i hrvatska Vlada?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li želite da to pitanje malo obrazložim?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Ne, mislim da sam shvatio. Da, slažem se s tim.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. I samo da bi bilo jasno, raseljena lica unutar baze bili su veliki problem koji je UN imao već nekoliko nedelja i morao je to da reši?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: To je svakako bio problem.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Vaše stanovište da je on komandovao vojskom u tom području u određenoj fazi, temelji se na informacijama koje ste dobili od drugih u sistemu UN?

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A prihvatili biste, zar ne, da su te informacije mogle biti tačne, ali i pogrešne?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, svedok bi mogao da kaže da ne može da prihvati da su informacije koje su došle do njega tačne ili netačne, informacije su uvek tačne ili netačne. Morate da navedete vrlo konkretnu situaciju u kojoj bi neko mogao 100 posto biti siguran da je informacija tačna ili pogrešna. Mislim da to čini ovo pitanje potpuno suvišnim.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se, časni Sude, ali ovo je vrlo veliko pitanje u ovom slučaju, i ja sam zabrinut na koji način će se to pitanje pokretati pred ovim Pretresnim većem.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, ko god da kaže ovom Pretresnom veću da je dobio informaciju, ovo Pretresno veće će uvek biti svesno toga da je ta informacija možda tačna, a možda pogrešna, i uvek će to razmatrati u kontekstu ukupnih dokaza koje ima. Izvolite nastavite.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, vrlo sam zahvalan na tom nagoveštaju od vas.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ne mogu dalje da razvijam ovu temu sa vama, na to se svodi, s obzirom na vaša saznanja.

SVEDOK LESLIE – ODGOVOR: Gospodine, ja nisam stručnjak za komandovanje i rukovođenje generala Čermaka, tako da ću se složiti s vama.

ADVOKAT KAY: Zahvaljujem.

SUDIJA ORIE: Mogu li onda da pretpostavim da posle rasprave među zastupnicima Odbrane nema više pitanja?

ADVOKAT KEHOE: Tako je, kada je reč o odbrani generala Gotovine.

ADVOKAT KUZMANOVIĆ: Tako je, časni Sude, hvala.

SUDIJA ORIE: Gospodine Leslie, ovim je završeno vaše svedočenje na ovom sudu. Želimo da vam zahvalimo što ste došli da odgovorite na sva pitanja koja su vam postavljena. Obično kažem, želim vam srećan put kući, ali s obzirom na vaše zanimanje, ne znam da li sada idete kući ili ne. U svakom slučaju, želim vam sretan put gde god da idete. Gospodine poslužitelju, molim vas da ispratite gospodina Lesliea iz sudnice.

SVEDOK LESLIE: Hvala časni Sude, bila mi je čast.

(svedok napušta sudnicu)

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće bi želelo da saopšti jednu odluku, a onda ćemo napraviti pauzu, a zatim pozvati Tužilaštvo da pozove svog sledećeg svedoka. Ovo je odluka Pretresnog veća po pitanjima koja se odnose na podnesak Tužilaštva kojim se traži uvođenje izjava Mikhaila Ermolaeva i Karia Antillae i s njima povezane dokaze po Pravilu 92ter. Tužilaštvo je ovaj podnesak podnelo 1. februara 2008. godine. 13. februara 2008. godine Odbrana gospodina Čermaka je dostavila svoj odgovor u kojem se traži da Pretresno veće odbije zahtev Tužilaštva da vodi glavno ispitivanje kao dodatak izjavama koje se uvode po Pravilu 92ter ili da naloži Tužilaštvu da dopuni i pojasni izjave u pismenom obliku i pre pretresa na Sudu. 19. februara 2008. godine Tužilaštvo je podnelo zahtev da im se dozvoli da odgovori na odgovor

Odbrane i uložilo je svoj odgovor. 27. februara Pretresno veće je odlučilo da odobri zahtev Tužilaštva da im se dozvoli da ulože svoj odgovor i o tome obavestilo strane neformalnim putem. Odbrane gospodina Gotovine i gospodina Markača nisu podnele svoje odgovore po tom pitanju, a vreme za to je isteklo. Nijedan od timova Odbrane nije uložio prigovor na uvođenje izjava i s njima povezanih dokaza po Pravilu 92ter. Pretresno veće pozabaviće se tim pitanjem u odgovarajuće vreme tokom svedočenja dvojice svedoka koja su u pitanju. Kada je reč o zahtevu Odbrane gospodina Čermaka, Pretresno veće sledi praksu mnogih drugih Pretresnih veća na ovom Međunarodnom sudu i dozvoljava Tužilaštvu da vodi glavno ispitivanje kako bi se dopunila izjava svedoka uvedena po Pravilu 92ter. Pretresno veće očekuje od Tužilaštva da pojasni delove izjave koliko je to potrebno, a da pri tome ne izvodi te iste dokaze *viva voce*. Kao izuzetak, Pretresno veće bi radije, u obliku *viva voce* svedočenja, primilo značajne dokaze koji se odnose na dela i ponašanje optuženih. Kada je reč o Odbrani gospodina Čermaka u vezi sa odgovarajućim obaveštenjem o dokazima koje Tužilaštvo ima nameru da izvodi, to je pitanje koje treba da se odradi primerenim obelodanjivanjem od strane Tužilaštva. Prema tome, zahtev Odbrane gospodina Čermaka se odbija u potpunosti. Ovim se zaključuje odluka Pretresnog veća. Sada ćemo napraviti pauzu. Nastavićemo sa radom u 12.40 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Da li je Tužilaštvo spremno da pozove novog svedoka?

TUŽITELJKA FROLICH: Da, časni Sude, Tužilaštvo poziva Mileta Sovilja.

SUDIJA ORIE: Nema zaštitnih mera, gospođo Frolich?

TUŽITELJKA FROLICH: Ne, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U tom skučaju gospodine poslužitelju, molim vas... Možda bih mogao da pitam Odbranu da li su nove izjave i novi dokazi izazvali bilo kakve probleme zbog kojih bi možda bilo prigovora.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA ORIE: Pošto je svedok već ušao u sudnicu, gospodine Mikuličiću. Da, svedok... Dobar dan, gospodine Sovilj. Pre nego što počnete da svedočite u ovoj sudnici, prema Pravilniku o postupku i dokazima, od vas tražimo da date svečanu izjavu da ćete govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine. Molim vas da pročitate tu izjavu. Sada vam poslužitelj daje taj tekst.

svedok: Mile Sovilj

SVEDOK SOVILJ: Gospodine predsedniče, časni Sude, svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Sovilj. Izvolite sedite. Izvolite, gospodo Frolich.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala, gospodine predsedavajući.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽITELJKA FROLICH

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Sovilj, ili bolje dobar dan. Molim vas, recite vaše puno ime i prezime za zapisnik?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Mile Sovilj.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li ste istražiteljima Tužilaštva dali izjavu 22. februara 2007. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Jesam.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Imam problema. Dobijam prevod na francuskom.

prevodioci: Na kanalu 4 je engleski.

SUDIJA ORIE: Na kanalu 4 ja dobijam engleski.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Onda sam samo ja u pitanju, časni Sude, jer...

SUDIJA ORIE: Da probamo ponovo. Da li ste na kanalu 4... Izvolite nastavite.

TUŽITELJKA FROLICH: Gospodine predsedavajući, da li bi poslužitelj mogao da dostavi svedoku izjavu na BHS-u?

SUDIJA ORIE: Da, to bi bilo korisno.

TUŽITELJKA FROLICH: Takođe molim da se dokument pod brojem 04834 iz spiska po Pravilu 65ter stavi na ekran i obeleži u svrhu identifikacije.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, verujem da vidite vašu izjavu na ekranu ispred vas. Da li je to izjava koju ste dali predstavnicima Tužilaštva 22. februara 2007. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li vam je izjava, nakon što je zabeležena, pročitana na jeziku koji razumete?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH: Izvinjavam se. Molim da sada svedoku pokažemo drugu stranu ove izjave, zatim stranu 3 i stranu 4. I na kraju stranu 5.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li ste vi potpisali englesku verziju ove izjave?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ORIE: Da li je potrebno da na podeljenom ekranu budu dve verzije na engleskom umesto da na jednoj strani...

TUŽITELJKA FROLICH: Izvinjavam se, gospodine predsedavajući, nisam primetila da su obe verzije na engleskom. Mislila sam da će na jednoj strani ekrana biti verzija na BHS-u.

SUDIJA ORIE: Da, kao što je bilo na početku. Izvolite, nastavite.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li je to vaš potpis koji vidite na ekranu? Izvinjavam se, ne na ovoj strani gde je potvrda svedoka. Molim da se vratimo jednu stranu nazad u obe verzije.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li ste imali priliku da pregledate ovu izjavu na jeziku koji razumete, i to juče?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: I da li ste uneli neke ispravke u tu izjavu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se dokument pod brojem 004854 po Pravilu 65ter pokaže na ekranu i da se obeleži za identifikaciju. Gospodine predsedavajući, još uvek nemamo prevod na BHS ove izjave koja je uzeta juče, tako da imamo samo verziju na engleskom.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li je ovo izjava koja sadrži ispravke koje ste juče uneli?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ovo je sada na engleskom.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da. Gospodine Sovilj, da li su ispravke koje ste uneli juče vama pročitane na jeziku koji razumete?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Jesu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A da li ste potpisali englesku verziju te izjave?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li je ovo vaš potpis, u donjem levom uglu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li možemo sada da pogledamo drugu stranu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li je vaš potpis u donjem levom uglu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Molim da pogledamo sledeću stranu. Da li je vaš potpis u donjem levom uglu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: I još jednom sledeću stranu molim. Da li je ovo vaš potpis u donjem levom uglu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: I poslednju stranu molim. Da li je ovo vaš potpis, gospodine Sovilj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Hvala vam. Da li ove dve izjave koje su pročitane zajedno, tačno odražavaju ono što ste rekli predstavnicima Tužilaštva?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A ako se ove dve izjave uporede, da li one na osnovu vaših saznanja potpuno odgovaraju istini?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Ako bi vam se danas postavila ista pitanja, da li biste dali iste odgovore?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala vam. Gospodine predsedavajući, uz vašu dozvolu, želeli bismo da obe izjave ponudimo na usvajanje u spis po Pravilu 92ter.

SUDIJA ORIE: Da li ima prigovora na uvođenje ovih izjava po Pravilu 92ter?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Odbrana gospodina Gotovine nema prigovora, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Nemamo prigovor, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nema prigovora, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, prva izjava je uzeta 22. februara 2007. godine. Koji će to broj biti?

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva P86, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P86 uvodi se u spis. Druga izjava je, mislim, uzeta juče, 23. aprila 2008. godine. To će biti broj...

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva P87, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P87 uvodi se u spis. Nastavite, gospođo Frolich.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Uz vašu dozvolu, pročitala bih rezime ovog svedoka.

SUDIJA ORIE: Svedok je svestan zašto se to čita?

TUŽITELJKA FROLICH: Da.

SUDIJA ORIE: Nastavite.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Mile Sovilj rođen je u selu Kijani u opštini Gračac. Živeo je u gradu Gračacu 1995. godine i bio je prisutan kada je došlo do granatiranja Gračaca 4. avgusta 1995 godine. Iskaz gospodina Sovilja se odnosi na okolnosti u kojima je on bio očevidac granatiranja Gračaca. Napustio je grad, a posle toga i Hrvatsku nakon početka granatiranja. On takođe iznosi dokaze o begu civilnog stanovništva iz Gračaca i svog rodnog sela Kijani, a oko 14 osoba iz Kijana koji su tamo ostali su ubijeni, među kojima je bio i njegov otac. Na kraju, gospodin Sovilj povezuje informacije o događajima koji su prethodili *Operaciji Oluja*, a do kojih je došlo u Medačkom džepu 1993. godine, kao i okolnostima koje su ga sprečile da se vrati u Hrvatsku nakon što ju je napustio 5. avgusta 1995. godine. To je kraj rezimea ovog svedoka, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospođo Frolich.

TUŽITELJKA FROLICH: Sad bih želela da postavim dodatna pitanja ovom svedoku.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, koliki je bio grad Gračac 1995. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Po broju stanovnika, negde oko pet hiljada.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A da li znate kakav je približno bio etnički sastav stanovništva?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ako govorimo o samom mestu Gračac, onda je tu živelo negde oko 25 posto Srba i negde oko 75 posto Hrvata i drugih naroda, odnosno narodnosti.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Oprostite, mislim na period 1995. godine pre napada, pre granatiranja do kojeg je došlo 4. avgusta. Nisam bila dovoljno jasna.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da, može se tako reći da je to bilo i uoči same *Oluje*.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, ako mogu... Samo trenutak.

(Tužilaštvo se savetuje)

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, koja nacionalna većina je živela u mestu Gračac uoči granatiranja 4. avgusta 1995. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pravoslavna srpska.

prevodioci: Hrišćani pravoslavci, ispravka prevodioca.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: U stvari, kada kažete da su 75% bili Hrvati, da li ste možda hteli da kažete da je 70% bilo srpsko stanovništvo?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ne znam da li sam to rekao. Ja kad sam govorio o postotku stanovništva koje je živelo uoči *Oluje* u Gračacu, onda sam mislio da je oko 95 posto bilo Srba, a 5 posto Hrvata i drugih narodnosti, odnosno naroda i narodnosti.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Hvala na tom razjašnjenju. Gospodine Sovilj, da li ste prošli neku vojnu obuku, i ako jeste, kakvu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, služio sam bivšu Jugoslovensku narodnu armiju, a posle toga sam bio u nekoliko navrata na vojnim vježbama.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li je to vaše jedino vojno iskustvo?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se ponovo na ekranu prikaže dokazni predmet Tužilaštva broj P86.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, htela bih da vam skrenem pažnju na događaje koje ste opisali u paragrafu 5 vaše izjave, to je strana 2 u obe verzije, i na engleskom i na BHS-u. Da li možete da kažete Sudu gde ste bili oko 05.00 časova ujutro 4. avgusta 1995. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: 4. avgusta 1995. godine ujutro bio sam u stanu u Gračacu u kojem sam stanovao, u Ulici cara Dušana, kako se tada zvala, 133.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li možete da opišete šta se desilo u to vreme?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, negde oko 5.00 časova ujutro, pošto sam trebao da idem na neki put, dok sam se spremao, čuo sam odjek granate koja je pala negde na udaljenosti od nekih, mislim oko 120 metara od stana u kojem sam stanovao.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kako znate da ste čuli eksploziju granate?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, mi koji smo živeli nekoliko godina u ratnom stanju znali smo otprilike da raspoznamo puščano zrno, zrno mitraljeza ili topa od projektila koji je dolazio kroz vazduh sa jednim prepoznatljivim zvukom, i naravno eksplozijom, jačinom eksplozije. I samo da kažem da je Gračac bio granatiran i 1993. godine, tu negde kad se odvijala akcija *Medački džep* i *Maslenica*, tako da smo imali iskustva i ranije sa tim.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kako ste bili u stanju da procenite da je eksplozija bila na udaljenosti od oko 120 metara od vašeg stana?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, tu je kasnije viđen jedan krater sa nekim tim ostacima, što ostaje posle eksplozije granate, nešto razbacano, neko možda malo kamenje, ovo-ono, neko granje od drveta, i tako.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li možete da nam objasnite šta mislite pod tim kada kažete da je nađen krater? Da li ste vi lično videli taj krater ili ste to čuli od nekog drugog?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Taj sam krater ja video.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kada ste videli krater?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, negdje u ne znam, ne mogu sad da kažem u koliko sati, kad sam krenuo od svog stana prema Skupštini opštine Gračac, možda je to bilo, ne znam, oko 9-10.00 časova pre podne.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kada ste napustili stan u Gračacu, da li ste videli bilo kakvu drugu štetu, kao što je ova koju ste upravo opisali, rekli ste da ste čuli granatiranje?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, čuo sam granatiranje, znači povremeno granatiranje, ne mogu reći u kojim razmacima, u raznim delovima Gračaca, naselje koje je konfiguracijski i prostorno, odnosno prostorno je onako dosta veće, proteže se možda i u dužini od nekih 4 kilometra, da li više ili manje, ne znam. Znači, u raznim delovima grada povremeno su se čule detonacije, za koje sam pretpostavljao da su granate. A tu kada sam išao do Skupštine opštine, kada sam prelazio most preko rijeke Otuće, sa desne strane ispod brda Gradina video sam polomljeno granje od drveta, mislim da su to bili neki jablani tu, da se tako drveće to zvalo, i pretpostavio sam, sve mi je ličilo da je i tu pala jedna granata. Nisam prilazio mestu tačno gde se to desilo.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Možete li da kažete Pretresnom veću gde se u Gračacu nalazi zgrada Skupštine opštine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, kako da vam objasnim, to je u centru Gračaca, pored osnovne škole, pored zgrade bivšeg Opštinskog komiteta, pored srednje škole, u glavnoj ulici.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Hvala. To je dovoljno. Da li možete da kažete kakva je bila učestalost granatiranja, koliko se sećate?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, kažem, sve je to već, tako da kažem, bilo relativno davno, ali po mom sjećanju, granate su povremeno padale. Ja ne mogu reći razmak, da li je to bilo sat vremena ili pola sata, ili dva sata, zavisi u kako kom periodu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: U paragrafu broj 7 vaše izjave, mislim da je to na istoj strani, 2. strana engleske verzije i 3. strana verzije na BHS-u, kažete da ste Gračac napustili oko 16.00 časova istog dana, 4. avgusta 1995. godine. Molim vas recite Pretresnom veću koliko dugo je trajalo granatiranje tada?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, kažem, do tog vremena kada sam ja otišao iz Gračaca, to je bilo oko 16.00 časova posle podne, povremeno granatiranje Gračaca, znači do tog perioda, posle sam ja otišao, kad sam otišao prema selu Kijani, ja sam... odjekivale su neke detonacije u tom pravcu, ali da li je to bilo tu ili je bilo negde dalje, nisam mogao tačno da prosudim.

SUDIJA ORIE: Gospođo Frolich, Pretresno veće je dobilo neke *e-mail* poruke na osnovu kojih bismo očekivali da bismo od ovog svedoka mogli da čujemo, osim toga što govori o Opštinskom veću, odnosno o toj zgradi koja je bila pored škole, ja u stvari i ne znam gde je škola, tako da i dalje ne znam gde je centar grada. Mogli bismo da vidimo određene karte koje su označene, i tako dalje...

TUŽITELJKA FROLICH: Upravo sam htela da pitam za kartu Gračaca, to je dokument iz spiska po Pravilu 65ter.

SUDIJA ORIE: Da, ako su tamo sve te oznake, onda možemo brže da napredujemo, i imaćemo bolju sliku da se ta zgrada nalazi zaista pored škole.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala, gospodine predsedavajući. Molim da se dokument pod brojem 4850 iz spiska po Pravilu 65ter prikaže na ekranu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li vidite kartu na ekranu pred sobom?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Šta predstavlja ova karta?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, to je karta Gračaca sa okolnim selima.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A šta su ove oznake?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka A je mesto stana gde sam ja stanovao.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Oprostite, gospodine Sovilj, samo trenutak. Da li prepoznajete ove oznake?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Ko ih je uneo?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ja.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A kada ste ih uneli?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Juče.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Čiji je ovo potpis u donjem desnom uglu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Moj.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Hvala. Sada nam recite šta predstavlja oznaka A?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Rekao sam, oznaka A znači mesto, lokaciju stana u kojem sam ja stanovao.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Šta je oznaka B?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka B je mesto gde je pala ta prva granata koju sam ja čuo.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Oznaka C?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka C je mesto pored reke, rečice Otuče nedaleko od mosta gde sam video polomljeno granje na drveću, gde sam, kažem, pretpostavio da je tu pala granata, za koje sam pretpostavio da je pala granata.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Recite nam šta predstavlja oznaka D?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka D je lokacija gde se nalazila zgrada Skupštine opštine.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Ne znam da li će Pretresnom veću biti od pomoći ako svedok obeleži lokaciju škole, ili da samo pokaže gde je otprilike škola?

SUDIJA ORIE: Ne, škola je do sada bila samo jedna zgrada koja je bila pored zgrade Skupštine opštine. To je jedino pominjanje škole do sada. Prema tome, ne treba posebno da se obeležava, osim naravno ako nema nečeg što s tim želite da povežete.

TUŽITELJKA FROLICH: Ne, samo sam htela da proverim s vama. Hvala.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, šta predstavlja oznaka E?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka E označava lokaciju gde se nalazila policijska stanica u Gračacu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Oznaka F?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Lokacija željezničke stanice.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Oznaka G?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka G je zaseok Surle u selu Kijani gde su živeli moji roditelji do *Oluje*.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: I na kraju, oznaka H?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Oznaka H pokazuje put kojim sam ja došao iz Gračaca do zaseoka Surle, tog dana 4. avgusta 1995. godine, znači posle 16.00 časova, kad sam krenuo iz Gračaca.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li je lokacija B mesto na kojem ste videli krater posle prve eksplozije?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Časni Sude, ponudila bih ovaj dokument na usvajanje u spis.

SUDIJA ORIE: Ima li prigovora?

ADVOKAT MKILIČIĆ: Nema prigovora, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Niko ne ustaje, znači nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Tužilaštva P88, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P88 usvaja se u spis. Nastavite.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se karta još malo ostavi na ekranu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li ste primetili bilo kakvu drugu štetu u Gračacu dok ste išli prema zgradi Skupštine opštine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li znate koji su vojni objekti, ako ih je uopšte bilo, postojali u Gračacu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne. U Gračacu nikada nije bilo vojnih objekata, znači kasarni ili bilo nečega drugog u tom smislu, izuzev, koliko se ja sjećam, na početku samog rata 1991. godine da su bile neke vojne jedinice i neko vojno oruđe u tom samo prvom dijelu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li je u vreme granatiranja u Gračacu bilo civila, vojnika, ili i jednih i drugih?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, u Gračacu u vreme granatiranja, znači u vreme početka *Oluje* uglavnom su bili civili, koliko se sjećam, u policijskoj stanici i koliko znam u policijskoj stanici nekoliko ljudi koji su čisto činili dežurnu službu. A znam pre toga, nekih 10-15 dana, 20, ne mogu da budem precizan, praktično je u Gračacu i okolnim selima mobilizirano praktično sve što je bilo sposobno da nosi pušku, i svi su ljudi bili na frontu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Samo da razjasnimo. Kada kažete: "sedam, deset ili petnaestak dana pre toga", da li pri tome mislite na *Operaciju Oluja*?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Znači, neposredno pre početka operacije *Oluja*, da li deset, petnaest dana, ne mogu da budem precizan, kažem, već ta sećanja pomalo i blede, ali u principu svi ljudi koji su bili, tako da kažem sposobni da nose pušku, oni su mobilizirani i upućeni su na front. Ostalo je znači samo u Gračacu civilno stanovništvo, djeca, žene i određen broj ljudi koji su u policiji, u zgradi Skupštine opštine i još nekim ustanovama odrađivali određene poslove da bi neki život mogao da funkcioniše.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kako je civilno stanovništvo Gračaca reagovalo na granatiranje?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ja sam u toku tog dana, znači do 16.00 časova kada sam krenuo iz Gračaca, mislim u dva ili tri navrata išao sam do zgrade Skupštine opštine i nazad. U principu, retko se mogao videti neko na ulicama, jer ljudi su uglavnom pobjegli u stanove, ili eventualno u neke podrumne ili skloništa kojih je bilo.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A kasnije tokom popodneva, da li je situacija bila ista ili drugačija?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, negde u toku popodneva primetio sam prve ljude koji su počeli da napuštaju Gračac, mislim prilikom mog povratka iz Skupštine opštine, negdje oko 14.00 – 14.30 časova popodne, čak sam video i par traktora sa natovarenim nekim najnužnijim stvarima i ljudima koji su počeli da se kreću iz Gračaca u pravcu severa, znači prema selima: Deringaj, odnosno Mazin, Bruvno, Mazin.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Oprostite, te lokacije, gde se one nalaze u odnosu na Gračac?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Znači, rekao sam u pravcu, 'ajde da kažem, severno. Na ovoj karti se oni ne vide. Ova karta dolazi do ispred sela Deringaj samo, odnosno do sela Deringaj. To ovde ne piše.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li možete da opišete kako su izgledali ljudi koji su napuštali Gračac?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, zabrinuto, pomalo, kako bih rekao, unezvereno, sa jednim izrazom lica koji nije odavao optimizam.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Zašto ste vi otišli iz Gračaca?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, naravno, kao i svaki čovek, plašio sam se, znači iz bezbednosnih razloga.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li ste u to vreme planirali da se vratite u Gračac ili ne?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, mislim da su u principu, svi ti ljudi koji su tada odlazili iz Gračaca, mislili da odlaze samo privremeno i da će se nekad vratiti. Međutim, ispostavilo se da se nikada nisu vratili, izuzev onih koji su se vratili nakon par godina da žive dole.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A vi lično, da li ste imali planove za povratak?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, da budem iskren, nisam.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Sada bih prešla na jednu drugu temu. U paragrafu 10 svoje izjave, to je strana 3 u obe verzije, pominjete svog oca. Recite nam gde je vaš otac živio pre 4. avgusta 1995. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Znači, uključujući i 4. avgust i 5. avgust, to znam sigurno, živio je u selu Kijani, u zaseoku Surle.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: U kojim okolnostima ste prvi put poverovali da je vaš otac mrtav?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ja sam odmah, neposredno posle *Oluje*, a nakon što smo izbegli u Srbiju, pokušavao, a on nije hteo da ide iz sela, ja sam ga lično upućivao da može da mu bezbednost bude ugrožena. Međutim, on se nije odlučio da krene makar i na taj privremeni put, jer kažem, mislili smo da ćemo se

vratiti, nego je ostao dole. Znači, kad smo došli ovde, ja sam rekao odmah nakon 10 - 15 dana, pošto sam video da se ne pojavljuje, prijavio njegov nestanak svim službama koje su se bavile tim pitanjima, znači Međunarodnom crvenog krstu, Crvenom krstu Srbije, tadašnje Jugoslavije, UNPROFOR-u, koji je još uvek bio tada dole u Krajini, odnosno u tom delu Hrvatske, i Hrvatskom Helsinškom odboru. Lično moj prijatelj, sada pokojni, gospodin Pero Mrkalj, koji je tada bio direktor Hrvatskog Helsinškog odbora je prilikom jednog obilaska tog kraja bio u Gračacu i pokušao da nešto sazna o mom ocu, na moju molbu da to učini kada ode dole. Kaže da nikakvih tragova nije mogao da vidi, niti da mu bilo neko nešto kaže o njemu. Nakon toga sam, naravno prijavio sam to i Informaciono-dokumentacionom centru *Veritas* u Beogradu koji se takođe bavio tim pitanjima, znači svim mogućim institucijama, nastojeći da saznam njegovu sudbinu. Međutim, ništa nisam saznao. Dolazile su razne vijesti, informacije o tome, te ovde je, onde je. Međutim, ništa to nije bilo tačno. Posle nekih otprilike godinu dana, kad je sve to prošlo i kada sam već izgubio nadu da ću ga više videti živog, od tada sam u sebi počeo da verujem da je on ubijen.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kada ste prvi put dobili neke konkretne informacije o sudbini svog oca?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, prvi put sam dobio konkretne informacije, mislim da je to 2004. godine posle ekshumacije žrtava sa groblja u Gračacu, kada sam dobio poziv da se u Zavodu za sudsku medicinu u Zagrebu pristupi davanju krvi radi vršenja DNK analize.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li se nešto dogodilo pre postupka identifikacije?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Prije identifikacije pozvan sam iz ureda *Veritasa* iz Beograda, mislim da je to bilo 2002. godine. Oni su dobili u razmeni sa hrvatskom stranom određene fotografije leševa koji su pronađeni na području Gračaca i na drugim lokacijama. Došao sam da bih eventualno prepoznao i leš moga oca.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se pokaže dokument iz spiska po Pravilu 65ter pod brojem 04847.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, šta ste videli kada ste otišli u *Veritas*? Šta je bilo na fotografijama leševa?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, između dosta fotografija sa leševima, moju pažnju privukla je jedna fotografija pored jednog leša koji je djelovao tako dosta, sa jednom dosta, kako da kažem, grubom slikom za oko, znači leš je bio u fazi raspadanja, pa čini mi se da je bio čak i zapaljen, privukla mi je pažnju jedna stvar, a to je bila jedna metalna kutija za duvan, kako smo je mi zvali tabakera, a koju sam ja mom ocu kupio možda dve godine pred *Oluju* i koju je on stalno nosio. Tako da sam pretpostavio tada da bi eventualno moglo da bude da je to leš mog oca.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, da li vidite dokument na ekranu pred vama? Na desnoj strani je dokument na BHS-u. Da li prepoznajete šta je ovaj dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da. To je dokument "Prijava činjenice smrti" koji sam ja dobio od Zavoda za sudsku medicinu iz Zagreba prilikom preuzimanja

posmrtnih ostataka mog oca na graničnom prelazu između Iloka i Bačke Palanke. A nismo rekli pre toga da je putem DNK analize utvrđen identitet moga oca, odnosno leša.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se vratimo na levu stranu dokumenta.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li u ovom izveštaju o smrti postoje neke greške koje biste hteli da ispravite za zapisnik?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Samo datum, odnosno godina rođenja. Ovde piše 1930. godina. Tačna godina je 1931. Ne znam kako je došlo do toga.

TUŽITELJKA FROLICH: Molila bih da se ovaj dokument uvrsti u dokazni spis.

SUDIJA ORIE: Izgleda da nema prigovora.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Odbrana nema prigovora. Gospodine sekretare, ovo će biti broj...

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva P89, časni Sude.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Dokazni predmet Tužilaštva P89 usvaja se u spis. Nastavite, gospođo Frolich.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Molim da se sada prikaže dokument po Pravilu 65ter pod brojem 04846.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, šta je ovaj dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ovaj dokument, koliko ja mogu da primetim, deo je popisa, odnosno spiska nestalih, odnosno poginulih ljudi u *Oluji* sa područja Gračaca.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li u ovom dokumentu ima ikakvih vama poznatih informacija?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Još samo da kažem, ima i nekih prezimena koji su sa područja Knina, ne samo Gračaca. A ovde mi je poznato ime i prezime znači mog oca, Sovilj Vlade od oca Mila, i Sovilj Danica od oca Miloša. Poznato mi je i ime i prezime Surle Nebojša – Ilija, kao i Orej Nedeljko – Petar.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Izvinjavam se. Da li možete samo da pročitate brojeve koji se nalaze ispred tih imena koje ste prepoznali, vašeg oca i Danice Sovilj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ispred mog oca 22, ispred Danice Sovilj 23.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Molim vas pročitajte datum rođenja vašeg oca?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: 27. novembar 1931. godine.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A broj koji je u koloni...

SUDIJA ORIE: Gospodo Frolich, pretpostavljam da želite da ponudite ovaj dokument na usvajanje u spis?

TUŽITELJKA FROLICH: Da.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće je potpuno u stanju da čita brojeve 22, 23, 25 i 1931. godina umesto 1930. godine, datum rođenja oca ovog svedoka. Da li ima prigovora?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: To je dokazni predmet Tužilaštva broj P90, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Dokazni predmet Tužilaštva P90 usvaja se u spis. Ako imate još pitanja u vezi sa ovim dokumentom, osim pukog čitanja onog što piše u njemu, nastavite, gospodo Frolich.

TUŽITELJKA FROLICH: Ne, hvala, završila sam s ovim dokumentom. Molim da se sada na ekranu prikaže dokument po Pravilu 65ter pod brojem 03820. I u isto vreme, možemo li svedoku pokazati kopiju tog dokaza na papiru? Naime, samo neke delove koji su prevedeni delovi istog tog dokumenta, jer lakše je prolaziti različite stranice istog dokumenta u isto vreme. Tako da bi to bila stranica 1 na engleskom, a stranica 22 istog tog dela prevedenog na BHS. To je takođe broj X0164071. Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, na ekranu pred vama je dokument. Da li ste videli ovaj dokument ranije?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Kada ste prvi put videli ovaj dokument?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Juče.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li u ovom dokumentu na ovoj strani ima informacija koje su vam poznate?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, tu se spominje ova metalna kutija, tabakera, ili kako ovde piše *tabajara*.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Da li možemo ovaj dokument da uvedemo u spis?

SUDIJA ORIE: Ne čujem nikakve prigovore.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nema prigovora.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Tužilaštva P91, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P91 usvaja se u spis. Gospođu Frolich, nastavite.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Molim da se prikaže dokument po Pravilu 65ter pod brojem 04845. Možemo li da zumiramo malo? Hvala.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li prepoznajete ovu fotografiju?
SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Da.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gde ste videli ovu fotografiju?
SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ovde juče, kod vas.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li na ovoj fotografiji ima bilo šta što prepoznajete?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, to je ponovo metalna kutija za duvan, tabakera, ali ovde mi je jako poznat i ovaj džemper. Mislim da je on imao dosta, ako ne takav, onda jako sličan džemper tom.

TUŽITELJKA FROLICH: Možemo li da pogledamo sledeću stranu ovog dokumenta po Pravilu 65ter?

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li prepoznajete ovu fotografiju i šta je na njoj?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ponovo se pojavljuje metalna kutija za duvan, tabakera.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se obe fotografije sa ovim brojem po Pravilu 65ter uvedu u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nemamo prigovora, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Tužilaštva P92, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da, niz fotografija se uvodi u spis kao dokazni predmet Tužilaštva P92. Izvolite nastavite.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, samo da objasnimo, da li je ova tabakera ista ona tabakera o kojoj ste govorili ranije da je pripadala vašem ocu?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Koliko mogu i koliko jasnoća slike pokazuje, čini mi se da jeste, koliko mogu da prepoznam.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Hvala. U paragrafu 14 svoje izjave, govorite da je vaše rodno selo Kijani pogođeno. Možete li nam reći kratko šta mislite pod tim? To je strana 3 u verziji na engleskom, a strana 4 u BHS verziji.

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, mislim da je tu došlo do netačne interpretacije mojih riječi prilikom davanja izjave. Znači, selo Kijani nije pogođeno granatama, jer granate tu nisu padale. Vjerovatno je riječ o tome da je selo pogođeno u smislu tome da je opljačkano i spaljeno.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Šta se desilo sa kućom vaše porodice?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Moj otac i majka imali su dve kuće, stara kuća i nova kuća koja je napravljena neposredno pred *Oluju*. Obe kuće su opljačkane i zapaljene.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da se prikaže dokument po Pravilu 65ter pod brojem 4853, prva strana.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gospodine Sovilj, dok čekamo... a, tu je. Šta prikazuje ova fotografija?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Fotografija pokazuje novu kuću mojih roditelja koja izgleda eto tako kako izgleda.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: A ko je napravio ovu fotografiju?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: To su napravili moji prijatelji koji su odlazili dole, pa su ne znam da li slučajno ili namerno, navratili kroz selo Kijani i snimili su tu fotografiju.

TUŽITELJKA FROLICH: Molim da pogledamo stranu 2. Mislim da bi trebalo da bude na raspolaganju prevod ovog što ste nalazi na strani 2. Nisam sigurna da li možemo da učitamo i prevod.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: U međuvremenu, gospodine Sovilj, da li možete da nam pročitate ovo što piše u dokumentu? U stvari, nije potrebno. Recite nam šta je ovo što je napisano rukom?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: To je na poleđini fotografije koju smo videli: "Kuća Mileve i Vlade Sovilja u selu Kijani, opština Gračac, porušena u *Oluji* 1995. godine".

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala vam. Molim da se ove dve strane dokumenta po Pravilu 65ter uvedu u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

Sekretar: To će biti dokazni predmet Tužilaštva P93, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva P93 se uvodi u spis.

TUŽITELJKA FROLICH: Gospodine predsedavajući, imam još samo par pitanja i završiću.

SUDIJA ORIE: Da, ako biste mogli da završite u ova četiri minuta koliko nam je ostalo do kraja radnog vremena.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Koliko ljudi je živelo u Kijanima pre nego što ste vi otišli 1995. godine?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Ne mogu da dam baš tačnu procenu. Po mojoj nekoj proceni 70-80 ljudi.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: U paragrafu 13 vaše izjave pominjete da se niste vratili u Hrvatsku iz bezbednosnih razloga. Da li možete nešto više da nam kažete o tome?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, ja nisam imao nameru da se vraćam dole da živim iz više razloga, a jedan je i bezbednosni.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Gde sada živi vaša porodica?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: U Novom Sadu.

TUŽITELJKA FROLICH – PITANJE: Da li možete da kažete Pretresnom veću ko je ostao od vaše porodice?

SVEDOK SOVILJ – ODGOVOR: Pa, nažalost, moja porodica je više nego prepolovljena. Znači, otac mi je stradao u ratu dole, a nakon četiri godine u izbeglištvu, umrla mi je najpre supruga, a potom i majka usled njihove nemogućnosti da se adaptiraju na izbeglički život i da podnesu to što su doživeli. Znači, ostali smo samo ja i sin.

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala. Gospodine predsedavajući, ovim je završeno moje glavno ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Hvala. Mogu li da pitam zastupnike Odbrane koliko će im vremena biti potrebno za unakrsno ispitivanje? Gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, ja ću biti prvi, mislim da će mi biti potrebno sat i po do dva sata.

SUDIJA ORIE: Naravno, to nećemo uraditi danas. A ostali zastupnici Odbrane?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da će gospodin Mikuličić pokriti sve teme i mi ne predviđamo nikakvo naknadno unakrsno ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay?

ADVOKAT KAY: Za sada nemam pitanja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Sovilj, završićemo sa radom za danas, i nastaviti sa radom sutra. I da vas pripremam, ovde će biti samo dvoje sudija, ja neću biti prisutan

sutra, ali ću pažljivo pročitati vaš iskaz. Želeo bih da ne budete iznenađeni kada vidite samo dvoje sudija sutra. Gospodine Sovilj, želeo bih da vas uputim da ni sa kim ne razgovarate o vašem svedočenju, o vašem dosadašnjem svedočenju, kao i o vašem sutrašnjem svedočenju. Da li vam je to jasno?

SVEDOK SOVILJ: Jasno mi je, gospodine predsedniče.

SUDIJA ORIE: Onda sutra u 09.00 časova u Sudnici 3. Molim sudskog poslužitelja da isprati gospodina Sovilja iz sudnice.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Gospodo Frolich, šta bismo propustili da nam ovaj svedok nije rekao da je to bila kuća njegovih roditelja ili nova kuća njegovih roditelja, a da nije znao ko je napravio tu fotografiju, da nije znao da je osoba koja je napravila tu fotografiju napisala na poleđini stvari o kojima je svedok već svedočio? Mogu takođe da postavim slična pitanja u vezi sa tabakerom. Jednom je napisana tabakera sa "ta", a drugi put sa "to". Da li je uopšte sporno da je ta kuća – porodična kuća ovog svedoka koja je uništena? I pošto je očigledno postojala analiza DNK, da li je onda razlog zbog kojeg smo konačno došli do ove osobe preko te tabakere, to što se pojavljuje u dokumentu, i fotografiju te tabakere smo videli. Ja potpuno shvatam koliko je to važno za svedoka, ali koliko je važno za nas, u ovom trenutku?

TUŽITELJKA FROLICH: Hvala, časnih Sude. Samo sam želela da pomognem Pretresnom veću i da razjasnimo da se identifikacije koje su napravljene u različitim dokumentima odnose na isto telo ili istu osobu. Otuda mislim da to nije sporno.

SUDIJA ORIE: Pa, ako nije sporno, zašto se onda ne može reći Pretresnom veću: mi imamo izveštaj autopsije. I Odbrana u Tužilaštvo se slažu da se taj obdukcijski izveštaj odnosi na oca ovog svedoka i da je to potvrđeno DNK analizom. To se može uraditi u 30 sekundi, a vi ste toliko vremena potrošili na to. To su samo dva primera, a ja sam toliko puta insistirao na efikasnosti u ovim stvarima. Pretresno veće želi da čuje gde se strane konkretno ne slažu. Juče smo imali dosta rasprave oko toga, i morali smo da tražimo dodatnu informaciju pored onoga što su strane prezentovale. Ponovo podsećam obe strane da pokušaju da koriste sudsko vreme što je moguće efikasnije i da u potpunosti koriste tehnike suđenja koje se, čini se, koriste uspešno, ali ipak molim da se fokusiramo na suštinska pitanja. Završićemo sa radom za danas. Nastavićemo sutra 25. aprila, u 09.00 časova u Sudnici 3.

Sednica završena u 13.49 h.

Nastavlja se u petak, 25. aprila 2008. godine, u 09.00 h.

